Ազգ

Azg armenian daily

10 ՄԱՐՏ 1994 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ # 44 (547)

Այժմ Յասեր Արաֆաթն է պայմաններ դնում

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ, 9 ՄԱՐՏ, ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Իսրայելի հետ հաշտության բանակցությունների վերսկսման պայմաններն են գրավյալ արաբական տարածքներում իսրայելցի վերաբնակիչների զինաթափումը եւ այնտեղ ՄԱԿ-ի խաղաղարար ուժերի զինված ստորաբաժանումների տեղաբաշխումը: Այդ մասին «Վաշինգտոն պոստ» թերթին տված հարցազրույցում հայտարարեց Պաղեստինի ազատագրման կազմակերպության գործկոմի նախագահ Յասեր Արաֆաթը: «Մենք սպասում ենք ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդի կոնկրետ գործողություններ», ասաց նա: Վերջերս իսրայելա-պաղեստինյան բանակցություններում համաձայնություն էր ձեռք բերվել գրավյալ տարածքներում «միջազգային ներկայության» շուրջը: Արաֆաթը գտնում է, որ դա ենթադրում է խաղաղապահ զինված ուժերի ներկայություն:

ՕՐՎԱ ՀԱՐՑԸ

Ինչը՞ կարող է փոխվել ռուսական ծրագրում

ԱՐՄԵՆ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆ

Ինչպես հայտնի է, ղարաբաղյան հակամարտության խաղաղ կարգավորմանն ուղղված Ռուսաստանի վերջին միջնորդությունն Ադրբեջանում այնքան էլ դրականորեն չընդունվեց: Համենայն դեպս ադրբեջանական կողմը, հավանություն տալով հրադադար հաստատելու գաղափարին, կտրականապես մերժ[ում] ռուսական տարանջատիչ ուժեր տեղաբաշխելու ծրագիրը: Հայաստանը եւ Լեռնային Ղարաբաղը, ինչպես հայտնի է, անվերապահորեն ընդունել էին Ռուսաստանի ներկայացրած ծրագիրը, թեեւ քաղաքական դիտորդների կարծիքով, դրա որոշ կետեր բացարձակապես անընդունելի էին հայկական կողմի համար: Բանն այն է, որ ծրագրի որոշ կետեր կամայական մեկնաբանությունների հնարավորություն էին տալիս: Այսպես, Ռուսաստանին իրավունք էր վերապահվում հրադադարի խախտման դեպքում խախտող կողմի նկատմամբ ռազմական ուժ կիրառել, իսկ թե դա ինչ է նշանակում՝ դժվար չէ պատկերացնել:

Եվ ահա Ռուսաստանի նախագահի հատուկ հանձնարարություններով դեսպան Վլադիմիր Կազիմիրովը, որի նախորդ այցը Բաքու այնքան էլ արդյունավետ չէր եղել, երկուշաբթի օրը վերադարձավ այնտեղ՝ ներկայացնելով [ռուս]ական միջնորդության ճշգրտված տարբերակը: Ցավոք, մեզ այդպես էլ չհաջողվեց պարզել, թե կոնկրետ ինչ փոփոխություններ են եղել ռուսական ծրագրում: Հայաստանում ԼՂՀ ներկայացուցիչ Մանվել Սարգսյանն այդ առթիվ որեւէ տեղեկություն չուներ, իսկ Հայաստանի Գեր. Արցախի հանձնաժողովի նախագահ Սեյրան Բաղդասարյանն այն կարծիքը հայտնեց, թե հազիվ թե հանրապետությունում որեւէ մեկը տեղյակ լինի ճշգրտված տարբերակին: Ըստ նրա, այդ առթիվ որեւէ տեղեկություն չուներ նաեւ ԼՂՀ արտգործնախարարությունը:

Ի՞նչ փոփոխություններ կարող են լինել ռուսական ծրագրում: Եթե այդպիսիք իսկապես կան, ապա ակնհայտ է, որ դրանք կլինեն ի օգուտ Ադրբեջանի, քանի որ, ըստ պրն. Բաղդասարյանի, թեեւ տպավորությունն այն է, որ Ռուսաստանը զիջումներ է պարտադրում Ադրբեջանին, այնուամենայնիվ ի [վերջո] պատկերը հակառակն է՝ Ադրբեջանն է իր համար բարենպաստ փոփոխություններ կորզում Ռուսաստանից: Ըստ նույն հանձնաժողովի անդամ Սուրեն Զոլյանի, շատ հնարավոր է, որ իրականում ռուսական ծրագրում ոչ մի փոփոխություն էլ չկա, պարզապես Ռուսաստանը մեկ անգամ եւս փորձում է համոզել Ադրբեջանին ընդունել այս ծրագիրը: Պրն. Զոլյանի կարծիքով, շատ ավելի մտահոգիչ է Ռուսաստանի արտգործնախարարի տեղակալ Անատոլի Ադամիշինի Բաքվում կատարած այն հայտարարությունը, թե Ռուսաստանը կողմնակից է Ադրբեջանի տարածքային ամբողջականության պահպանմանը եւ զորքերի դուրսբերմանը բոլոր գրավյալ տարածքներից: Ի դեպ, նա այն կարծիքն է հայտնել նաեւ, թե Ղարաբաղի կարգավիճակի հարցը պետք է քննարկվի միայն լիակատար խաղաղություն հաստատվելու դեպքում: Ըստ երեւույթին, ԼՂՀ արտգործնախարարությունն այս առթիվ հանդես կգա համապատասխան հայտարարությամբ, իսկ մինչ այդ Ռուսաստան-Ադրբեջան բանակցությունները մնում են փակ դռ[ներ]ի ետեւում:

Կընդունի՞ արդյոք Ադրբեջանը ռուսական ծրագիրը, եւ եթե այո, ապա ի՞նչ կպատասխանի դրան բոլոր նախաձեռնություններին անվերապահորեն «այո» պատասխանող Հայաստանը՝ «նորացված» կետերին ծանոթանալուց հետո: ■

ՂԱՐԱԲԱՂ

Բաքվի հավաստիացումը, թե հավատարիմ է զինադադարին, զուտ քարոզ է

Ըստ ադրբեջանցիների, հայերը Օմարի մոտ կորցրել են 70 զինվոր

ՎԱՀՐԱՄ ԱՂԱՋԱՆՅԱՆ

ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏ, 9 ՄԱՐՏ: Լեռնային Ղարաբաղի հարավ-արեւելյան ռազմաճակատներում իրադրությունը մնում է լարված: Այսօր վաղ առավոտյան ադրբեջանական կազմավորումները հարաքիցներից ուժգին հրետակոծության են ենթարկել Ֆիզուլու շրջանի հայկական պաշտպանական դիրքերը: Ղարաբաղյան կողմից կան վիրավորներ, որոնց թիվը ճշտվում է: ԼՂՀ պաշտպանության բանակի շտաբի տվյալների համաձայն, ղարաբաղյան ուժերը դիմել են պատասխան գործողությունների, որից հետո հրետակոծությունը դադարել է: Իրենց հերթին ադրբեջանական աղբյուրները հաղորդում են, թե իբր գրավելով Ֆիզուլու շրջանի Աշաղի-Սեյիդահմեդլի գյուղը, ղարաբաղյան ուժերը փորձել են զարգացնել հարձակումը դեպի հարավ՝ Իրանի սահմանի ուղղությամբ: Ըստ նույն աղբյուրների, ղարաբաղյան ուժերը գրոհել են նաեւ Օմարի լեռնանցքի ուղղությամբ եւ վերջին երկու օրերի ընթացքում կորցրել մոտ 70 զինվոր: ԼՂՀ պաշտպանության բանակի շտաբը հերքել է այս տեղեկությունները: Ընդ որում, խորհրդի պես Մուրադ Պետրոսյանը հայտարարել է, թե պաշտոնական Բաքվի բոլոր այն հավաստիացումները, թե ադրբեջանական կողմն առաջվա պես հավատարիմ է մնում մարտի 1-ից սկսված հրադադարի պայմանավորվածությանը, զուտ քարոզչական բնույթ են կրում: Ըստ պրն. Պետրոսյանի, ղարաբաղյան բանակի դիրքերի հրետակոծումները երբեք էլ չեն դադարել: Ավելին, ադրբեջանական բանակը շարունակում է ակտիվ հարձակողական գործողությունները, զինակցաբար խոչընդոտելով առանձին պետությունների եւ միջազգային կազմակերպությունների խաղաղարար ջանքերը, շեշտը դնելով ԵԱՀԽ-ի եւ Ռուսաստանի հակամարտության կարգավորման երկու տարբերակների առկայության վրա:

Ըստ Մուրադ Պետրոսյանի, եթե դեն ձգենք խոսքավարագույթը եւ դատենք գործերով, ապա ակնհայտ է, որ Բաքվի իրական նպատակները մնում են նույնը. ռազմական ճանապարհով հասնել խնդրի լուծմանը: «Հենց այդ պատճառով էլ, շեշտեց խորհրդի պետը, ղարաբաղյան կողմը շատ նրբանկատ է Լեռնային Ղարաբաղի խաղաղ բնակչության անվտանգության ապահովման եւ առաջնային հարցում եւ ծայրաստիճան զգույշ է վերաբերվում Ադրբեջանի ղեկավարության խաղաղասիրական հայտարարություններին»:

Քանի դեռ չեն կատարվել նախորդ նախաձեռնության պայմանները

ԵՐԵՎԱՆ, 9 ՄԱՐՏ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Մարտի 7-ին Ադրբեջանի ԱԳՆ-ն հանդես է եկել հայտարարությամբ, որում հայկական կողմը մեղադրվում է ղարաբաղյան հակամարտության խաղաղ լուծմանը դեմ լինելու եւ մարտի 2-ին Մոսկվայում ՌԴ միջնորդությամբ կայացած բանակցություններին չներկայանալու մեջ: Մեր թղթակիցը դիմեց ՀՀ նախագահի մամուլի քարտուղար Լեւոն Զուրաբյանին՝ խնդրելով մեկնաբանել այդ հայտարարությունը: Պրն. Զուրաբյանի խոսքերով, զինադադարի հարցով նոր բանակցություններին մասնակցելու համար Հայաստանի եւ Լեռնային Ղարաբաղի ներկայացուցիչները, իրոք, հրավեր ստացել էին: Սակայն, քանի դեռ չի կատարվել Ռուսաստանի միջնորդությամբ ձեռք բերված զինադադարի նախորդ պայմանավորվածությունը, կամ չի տրվել դրա տապալման պատճառների վերաբերյալ գնահատականը, Հայաստանի եւ ԼՂՀ ներկայացուցիչները հրաժարվել են մասնակցել այդ բանակցություններին: Ինչ վերաբերում է ղարաբաղյան հիմնահարցի խաղաղ լուծմանը հայկական կողմի դեմ լինելուն, ապա ավելորդ է դրա մասին խոսել, քանի որ եւ ԵԱՀԽ, եւ ՌԴ առաջարկած խաղաղարար նախագծերը ընդունվել են Հայաստանի եւ Լեռնային Ղարաբաղի կողմից, մինչդեռ Ադրբեջանը մերժել է այդ նախաձեռնությունները:

ՏԱՐԱԾՔ

Տարաձայնություններ արառողակարգի հարցով

ԲՐՅՈՒՍԵԼ, 9 ՄԱՐՏ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ: Ավստրիայի, Նորվեգիայի, Ֆինլանդիայի եւ Շվեդիայի Եվրամիության մեջ մտնելը, որը նախատեսված է 1995 թ. հունվարի 1-ին, կարող է հետաձգվել Եվրահամայնքի խորհրդի ընդլայնումից հետո վերջինիս կողմից որոշումների ընդունման արառողակարգի հարցում պահպանվող տարաձայնությունների պատճառով: Բրյուսելում հավաքված «տասներկուսի» արտաքին գործերի նախարարներն այսօր բաժանվեցին ուշ գիշերը, չկարողանալով միասնական դիրքորոշման հանգել այդ հարցում: «Տասներկուսի» դիվանագիտական գերատեսչությունների ղեկավարները կրկին կհանդիպեն հաջորդ երեքշաբթի, որ պետք է խորհրդակցություններից հետո վերստին փորձեն կարգավորել ծագած վեճը:

Պարձյալ արդարացվել է

ԴԵԼԻ, 9 ՄԱՐՏ, ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Լահորի հատուկ դատարանն արդարացրել է Պակիստանի վարչապետ Բենազիր Բհուտտոյին, որի դեմ մեղադրանք էր ներկայացվել, թե նախարարների կաբինետի ղեկավարի պաշտոնում գտնվելու առաջին շրջանում նա չարաշահել էր իշխանությունը: Դա արդեն 3-րդ արդարացուցիչ վճիռն է վարչապետի նկատմամբ այն բանից հետո, երբ 1990 թ. նրան իշխանությունից հեռացրել էր նախկին նախագահ Ղուլամ Իսհակ Խանը:

Իլիեսկուն արդեն Կորեայում է

ՍԵՈՒԼ, 9 ՄԱՐՏ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ: Ամենատարբեր բնագավառներում ռումինա-հարավկորեական կապերի ընդլայնման շուրջը կայացված համաձայնությամբ այսօր ավարտվեցին պաշտոնական այցով Սեուլում գտնվող Ռումինիայի նախագահ Իոն Իլիեսկուի եւ Կորեայի Հանրապետության նախագահ Կիմ Են Սամի բանակցությունները:

ՄՈՍԿՎԱ

«Ես Նիքսոնին չեմ ընդունի»

«Ոչ ես, ոչ վարչապետ Չեռնոմիրդինը, ոչ էլ Ֆիլատովը չենք հանդիպի ԱՄՆ նախկին նախագահ Ռիչարդ Նիքսոնի հետ, քանի որ նա արհամարհեց ռուսական ղեկավարությանը», երեկ այսպես հայտարարեց Ռուսաստանի նախագահ Բորիս Ելցինը խորհրդային առաջին տիեզերագնաց Յուրի Գագարինի ծննդյան օրվա կապակցությամբ նրա գերեզմանին ծաղկեպսակ դնելուց հետո: «Ռուսաստանը հզոր երկիր է, եւ չի կարող ընդունել նման վերաբերմունքը», «Նովոստի» լրատվածրագրին տված հարցազրույցում հայտարարեց նա: Ռուսաստանի նախագահի ասելով, Ռիչարդ Նիքսոնը եկել էր հանդիպելու իր հետ, սակայն տեսակցել է Ռուցկոյի, Զյուգանովի եւ այլ քաղաքական գործիչների հետ:

Բորիս Ելցինը անդրադարձավ նաեւ հետախույզների գործին եւ նշեց, թե դրա հետ կապված աղմուկը չի կարող որեւէ ազդեցություն գցել երկու երկրների հարաբերությունների վրա: Միեւնույն ժամանակ, նախագահը նաեւ նշեց, թե ռուս-ամերիկյան հարաբերությունները կշարունակվեն զարգանալ եւ պահպանել այն ձեռքբերումները, որոնք մեծ դժվարությամբ հաստատվել են անցած տարիների ընթացքում: Նախագահը հույս հայտնեց, թե Ռուսաստանի եւ Մ. Նահանգների հարաբերությունները կկրեն գործընկերային բնույթ եւ կնպաստեն ռուս-ամերիկյան բարեկամությանը: Միեւնույն ժամանակ, Նիքսոնի ուղեկիցներից մեկը հայտարարել է, թե նախկին նախագահը չնայած վերը նշված որոշմանը, կշարունակի իր ոչ պաշտոնական այցը: ■

ԸՐՋԱՆ

Ռուսական գազի արգելքը արձագանքեց Թուրքիայում

Ռուսաստանից Ուկրաինա առաքվող բնական գազի ծավալի կտրուկ նվազեցումը դժվարին կացություն ստեղծեց նաեւ Թուրքիայում: Ինչպես հաղորդում է թուրքական հեռուստատեսությունը, խողովակաշարում գազի ճնշման խիստ նվազման հետեւանքով դադարեցվել է որոշ կենսական նշանակություն ունեցող ձեռնարկությունների, այդ թվում պարարտանյութեր արտադրող գործարանների գազամատակարարումը: Շարքից դուրս է եկել նաեւ Թուրքիայում բնական գազից էլեկտրաէներգիա արտադրող առայժմ միակ Համբարլիի ջերմակայանը: Թուրքիան Ռուսաստանից օրական 750 հազար խորանարդ մետր գազ է ստանում Ուկրաինայով, Ռումինիայով եւ Բուլղարիայով անցնող այսպես կոչված «հարավային» խողովակաշարով: Քանի որ, չնայած Մոսկվայի ձեռնարկած միջոցներին, Ուկրաինան շարունակում է լրիվ ծավալով վերցնել իր կենսական պահանջների համար անհրաժեշտ գազի քանակը (նույնը, հավանաբար, փորձում են անել Ռումինիան եւ Բուլղարիան), Թուրքիան հայտնվում է Հայաստանի վիճակում: Չունենալով մեծ տարողությամբ գազի պահեստավորման ստորգետնյա շտեմարաններ, նա ի վիճակի չէ նաեւ սպառողների պահանջները բավարարել նախապես պահեստավորված գազի հաշվին:

Ռուսաստանից միակողմանի կախվածությունից ազատվելու նպատակով թուրքական իշխանությունները որոնում են գազամատակարարման լրացուցիչ աղբյուրներ: Այդ նպատակով արտգործնախարար Հիքմեթ Չեթինը բանակցություններ էր վարել Ալժիրի իշխանությունների հետ, այդ երկրից 125 հազար տոննա հեղուկ գազ ներմուծելու համար, սակայն այս պայմանագիրն առայժմ չի գործում: Մինչեւ օրս արդյունք չեն տվել նաեւ Իրանից եւ Թուրքմենստանից բնական գազ ներմուծելու ջանքերը: Այնուամենայնիվ, չպետք է չափազանցնել ստեղծված կացության լրջությունը, ինչպես դա փորձում են անել թուրքական լրատվական միջոցները: Թուրքիայում համատարած գազաֆիկացման աշխատանքները դեռ նոր են սկսվել եւ Ռուսաստանից ներմուծվող գազի քանակը՝ օրական 750 հազար խորանարդ մետր, չնչին տեղ է զբաղեցնում երկրի էներգետիկ համակարգում: Բնական գազի կենտրոնացված մատակարարում իրականացվում է առայժմ միայն Ստամբուլի եւ Անկարայի որոշ թաղամասերում եւ բնակչությունը հազիվ թե զգա գազի պակասը: Սակայն Անկարան երկրի տնտեսության ապագան կապում է բնական գազի օգտագործման հետ, ուստի շատ հիմնանդամին է ընդունում գազամատակարարման խափանումները: Մ. Բ.

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

ՏԵՂԱՆՔ

ՌՈՒԲԵՆ ՄԻՐԶԱԽԱՆՅԱՆ (ՀՌԱԿ Հանրապետական վարչության անդամ)։ «Լրագիր» ճիշտ կաներ, որ այդ ցանկը տպագրեր ոչ թե մարտի 8-ի, այլ ապրիլի 1-ի համարում։ Եվ հետո, եթե այդ կազմը տպագրվել է, նշանակում է, դա ինչ-որ մեկին պետք է։ Բացի այդ, մի կողմից, նշվել են մարդկանց անուններ, որոնք լուրջ հետք են թողել հանրապետության կյանքում, առաջատար քաղաքական կուսակցությունների ներկայացուցիչներ են, մյուս կողմից, մտցնել ընդդիմադիր ուժերի միջև։ Այնուհետև նշված են անուններ, որոնք կվարկաբեկեն գաղափարն ամբողջապես։ Համենայն դեպս, մեր կուսակցությունը անտեղյակ է դրանից և որևէ պայմանավորվածություն չի ունեցել։ Մեզ ուղղակի հետաքրքրում է, թե ո՞ւմ տված ցուցակն է և ո՞վ է կանգնած դրա հետևում։

ԴԱՎԻԹ ՎԱՐԴԱՆՅԱՆ (Ազգային-ժողովրդավարական միություն)։ Իհարկե, Ազգային համաձայնության րիտասարդ թերթի անփորձ կատակ է։

ԻԳՈՐ ՄՈՒՐԱԴՅԱՆԸ (որն ի դեպ, այդ ցուցակում զբաղեցնում էր վիճակագրության պետական վարչության պետի պաշտոնը) հայտնեց, թե «Լրագիր» կառավարական թերթ է, և այդ կազմը հրապարակել են, որպեսզի ցույց տան, թե որն է այդ հնարանքը, դրանով վարկաբեկելով ընդդիմությանը։

ՎԻԳԵՆ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆԸ նույնպես նշեց, թե դա անլուրջ կատակ է։

«Լրագիր» օրաթերթի գլխավոր

ՆԵՐՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Կատակ, թե սադրանք կամ մի կառավարության կազմի մասին

Երկու օր առաջ «Լրագիր» օրաթերթը հրապարակեց այսպես կոչված «Ազգային համաձայնության ստվերային կառավարության» կազմը, նշելով, թե «արժանահավատ աղբյուրներից ստացված տեղեկությունների համաձայն, Հայաստանի որոշ քաղաքական կուսակցությունների միջև պայմանավորվածություն է ձեռք բերվել ՀՀ նախագահին ներկայացնել Ազգային համաձայնության կառավարության հետևյալ կազմը»։ Որպես վարչապետ նշված է Վազգեն Մանուկյանի անունը, փոխվարչապետ՝ Գևորգ Վարդանյանը, պետնախարարներ՝ Արշակ Թովմասյանը, Արշակ Սադոյանը, Վիգեն Խաչատրյանը, Ռուբեն Հակոբյանը, Արկադի Սարգսյանը։ Արդյունաբերության նախարարի պաշտոնը տրված է Կարեն Դեմիրճյանին, իսկ Ազգային անվտանգության պետական վարչության պետինը՝ Հայկ Բաբուխանյանին։ Դավիթ Վարդանյանը (ԱԺՄ) ստացել է արտգործնախարարի, Ռուբեն Միրզախանյանը (ՀՌԱԿ)՝ բարձրագույն կրթության և գիտության նախարարի, Աշոտ Մանուչարյանը՝ ներքին գործերի նախարարի, Վահան Հովհաննիսյանը (ՀՅԴ)՝ պաշտպանության նախարարի պաշտոնները։ Կան նաև այլ հետաքրքիր թեկնածություններ։ Այս առիթով փորձեցինք պարզել, թե ինչպիսին է կուսակցությունների դիրքորոշումը։

ընդգրկված են քաղաքական անձինք, որոնք պատկանում են նոր սերունդին և վերջին շրջանի իրենց գործունեությամբ վարկաբեկվել են։ Խնդիրն այն է, թե ո՞ւմ է պետք այս հնարովի սինթեզը։ Ինձ թվում է, նրանց, ովքեր իրենց տեղն ունեն մեկ այլ՝ գործող ցուցակում, և մեկ էլ նրանց, ովքեր ամեն կերպ փորձում են վերադառնալ քաղաքական ասպարեզ, բայց ի վերջո արանք նույն խմբավորման տարբեր թևերն են։ Այդ հրապարակումն իրականության հետ ոչ մի առնչություն չունեցող ներքաղություն է։

ՌՈՒԲԵՆ ՀԱԿՈԲՅԱՆ (ՀՅԴ Հայաստանի Կենտրոնի ներկայացուցիչ)։ Երբ Ազգային համաձայնության կառավարության գաղափարը մտավ շրջանառության մեջ, իհարկե կազմակերպությունն ամեն ինչ արեց, որպեսզի վարկաբեկի այդ գաղափարը։ Սա ես դիտում եմ որպես այդ վարկաբեկման փայլերից մեկը։ Հետաքրքիրն այն է, որ մի քանի օր առաջ այդ հարցն արծարծում է «Հայաստանի Հանրապետություն» օրաթերթը, թե «հրապարակենք այդ կազմը»։ Եվ այդ հարցադրմանը պատասխանում է «Լրագիր», ինչ-որ կազմ է հրապարակում։ Մենք լուրջ չենք նայում սրան։ Սա ուղղակի սադրանք է Ազգային համաձայնության կառավարության գաղափարի դեմ։ Իհարկե, այդ հրապարակումը նպատակ ունի պառակտում

կառավարության գաղափարը վերջին շրջանում շատ է արծարծվել։ Իմ կարծիքով, այդ կազմը գրել են լրագրողները։ Ինչո՞ւ եմ այդպես ենթադրում, որովհետև շատ մակերեսորեն է կազմված։ Բայց ես նաև չէի ասի, թե դա հեռու է իրականությունից։ Այդպիսի կառավարությունը (որոշ թեկնածությունները բացառելով) կարող է կենսունակ լինել, բայց միայն մեկ տարի ժամանակով։ Այդ ժամանակավոր կառավարությունը լավ կաշխատի, և հետո խզում չի առաջանա կառավարության և Գերագույն խորհրդի միջև։ Իմ կարծիքով, դրա համար այնտեղ պետք է ընդգրկել նաև ՀՀՇ ներկայացուցիչների, որպեսզի այդ խզումը չառաջանա։ Համենայն դեպս, դա տեսակետ է։

– Դուք համաձա՞յն եք, որ Ձեզ նշանակեն արտգործնախարար։

– Նայած որ վարչապետի և ինչպիսի քաղաքական պայմաններում։ 90 տոկոսով՝ ոչ։ Դրանք իմ հակումները չեն։ Արտաքին գործերի նախարարը իմ հակումը չէ։ Եթե քաղաքական ինչ-ինչ պայմաններում լինեմ, ապա՝ իմ կամքին հակառակ։ Հիշեցնեմ, որ Վազգեն Մանուկյանն իր վարչապետության օրոք երկու անգամ ինձ առաջարկել է զբաղեցնել այդ պաշտոնը, սակայն ես հրաժարվել եմ։

ՎԱԶԳԵՆ ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԸ մեկնաբանելով այդ կազմը, նշեց, թե դա ե-

խմբագիր Հայկազն Ղահրիյանն ասաց, թե տպագրված կազմի նախաբանում նշված մեկնաբանությանն առայժմ ոչինչ չի ավելացնի։ Մեր այն հարցին, թե արդյոք թերթը կատակե՞լ է, նա պատասխանեց, որ այժմ կատակելու ժամանակը չէ և ավելացրեց նաև, որ թերթն իր առջև վարկաբեկելու որևէ խնդիր չի դրել։ Նշված մարդկանց անունները հայտնի են հասարակությանը։ Իհարկե, տպագրված կառավարության կազմը, որևէ էլ այն ունենա մակերեսայնության նշաններ, այնուամենայնիվ ցույց է տալիս, որ կան ուժեր, որոնք Հայաստանը պատկերացնում են նման կառավարությամբ, երբ դաշնակցականներն ու ռամկավարները, ԱԺՄ-ն ու կոմկուսը, նախկին կոմունիստներն ու անկուսակցականները կազմում են Ազգային համաձայնություն։

Մյուս կողմից, ավելի հավանական է թվում, որ նման կազմի ներկայացման փորձը ընդամենը միտում ունի ազդելու հասարակական կարծիքի վրա, այն կողմնորոշելու այս կամ այն ուղղությամբ։

Մեր կարծիքով, ինքը հասարակությունը, առավել քան երբևէ, հոգնել է այս մտավարժանքներից ու խաղերից ու նրան անհրաժեշտ են ոչ թե դատարկ ցուցակներ, այլ լուրջ գործեր։

ՀԱԿՈԲ ԱՍԱՏՐՅԱՆ

ԱՆԴՐԱԴԱՐՁ

«Թուրքիան պետք է ներողություն խնդրի ցեղասպանության համար»

Մեր նախորդ համարներից մեկում, մարտի 2-ի «Ազգում» տպագրել էինք Փարիզի մեր թղթակից Րաֆֆի Հերմոն Արաքսի հոդվածը «Հայերի ցեղասպանության վերաբերյալ գրքի հրատարակիչների դեմ դատ բացվեց, գիրքն արգելվեց» վերնագրով, որը պատմում էր ֆրանսիացի հեղինակ Իվ Տերնոնի «Հայերի ցեղասպանության պատմություն» գրքի թուրքերեն թարգմանության և հրատարակության ճակատագրի մասին։ Ինչպես հայտնի է, այդ գիրքը 1993-ին Էմիրհան Օղուզի թարգմանությամբ լույս էր տեսել Թուրքիայում, սակայն երկու ամիս անց, այս տարվա հունվարի 5-ին [illegible] վճիռն ու տարածումը [illegible] թուրք հրատարակիչներ [illegible] Ունսալ Զարաքօղլուի, նրա [illegible] Այշենուր Զարաքօղլուի ու թարգմանչի դեմ դատ բացվեց։ Այս մասին պատմող Րաֆֆի Հերմոն Արաքսի մի այլ հոդված մարտի 5-ին

լույս է տեսել նաև Փարիզում, «Յունանիստ» թերթում։ Այն հարցին, գրում է պրն. Հերմոն Արաքսը, թե մի՞թե ժամանակն էր այս գիրքը հրատարակելու, Ռագիպ Զարաքօղլուն պատասխանում է. «Այո, քանի որ հայերի ցեղասպանությունը և դրան հետևած տարիներ խոր վերք են թողել Թուրքիայում ազգային ինքնության հասկացության վրա։ Գերմանիայի վարչապետ Վիլլի Բրանդի ծունկ չոքելը Օսվենցիմ ճամբարում ոչ կեղծավորություն էր, ոչ էլ պարտություն։ Բրանդը հրեաներից ներողություն էր խնդրում իր ժողովրդի անունից մարդկության դեմ գործած ոճիրի համար։ Այսօր թուրք մի վարչապետի ծունկ չոքե[illegible] ցեղասպանության հուշարձանի [illegible] անիրական չէ [illegible] է թվում, [illegible] այն պետք է լինի...», եզրափակում է թուրք հրատարակիչը։ ■

ԱՇՈՑՔ-ԱԽԱԼՔԱԼԱՔ

Ավտոմայրուղին գործում է

Ավելի քան 36 ժամ անընդհատ փակ էր Աշոցք-Ախալքալաք ավտոմայրուղին։ Մարտի 6-ին անսպասելի սկսված ձյունամրրիկի պատճառով Հայաստանը Վրաստանին կապող խճուղին չէր գործում։ Ճանապարհին էին մնացել ավելի քան 300 մեքենա, խցանելով մայրուղին։ ՀՀ կառավարության ճանապարհի ծառայությունից հայտնեցին, որ 8-ին, ժամը 22-ից ճանապարհը բացվեց։ Ճանապարհների շահագործման շրջանային վարչության աշխատակազմը 20-25 աստիճանի հասնող ցրտի [illegible]յմաններում դուրս էր բերել իր [illegible]մարդության տակ հայտնված տեխնի[illegible] և 7-8 ժամում կարողացավ ոչ [illegible] երթևեկելի դարձնել ճանա[illegible], այլև օգնել «ամրափակված» [illegible] շարունակելու իրենց [illegible] ■

ՀԱՄԱՌՈՏ

Երևանցիների մեծ մասը կողմնակից է ռուբլու գոտուն

ԵՐԵՎԱՆ, 9 ՄԱՐՏ, ՍՆԱՐՔ։ Երևանցիների կեսից ավելին գտնում է, որ Հայաստանը պետք է մտնի ռուբլու գոտի։ Սա է փետրվարին հանրապետության մայրաքաղաքի 600 բնակիչների շրջանում ՀՀ Գիտությունների ազգային ակադեմիայի սոցիոլոգիական հետազոտությունների կենտրոնի անցկացրած հարցման արդյունքը։ Հարցման մասնակիցների միայն 13 տոկոսն է գտնում, որ ռուբլու գոտու մեջ մտնելու անհրաժեշտությունը վերացել է Հայաստանում ազգային դրամ մտցվելուց հետո։ Դրա հետ մեկտեղ, կենտրոնի ղեկավար Գևորգ Պողոսյանն ուշադրություն դարձրեց այն փաստին, որ դրամի կայունությանը հավատում է երևանցիների միայն 4,5 տոկոսը։ Հարցման մասնակիցների մոտ 44,8 տոկոսը վստահ է, որ ազգային արժույթը կարժեզրկվի, իսկ 29 տոկոսը գտնում է, որ վերջին հաշվով դրամը տեղը կզիջի ռուսական ռուբլուն։

Ադրբեջանն իզուր է խեղճ զոհի ձևանում

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ, 9 ՄԱՐՏ, ՍՆԱՐՔ։ Ղարաբաղի պատերազմը կարող է ավարտվել ամեն պահի, եթե Ադրբեջանն ընդունի ԵԱՀԽ-ի, ՄԱԿ-ի կամ Ռուսաստանի հաշտության ծրագրերը, որոնք արդեն ընդունել են Ղարաբաղն ու Հայաստանը, ասվում է Հայաստանի դեսպան Ռուբեն Շուգարյանի հոդվածում, որը մարտի 8-ին հրապարակել է «Քրիսչըն սայընս մոնիթոր» թերթը։ ԱՄՆ-ի ֆինանսական օգնությունն ստանալու նպատակով իրեն որպես խեղճ զոհի ներկայացնելու Ադրբեջանի այժմյան փորձերն անհամոզիչ են թվում, երբ հաշվի առնենք, որ նավթով հարուստ Ադրբեջանը 15 միլիոն դոլլար է ծախսել հենց միայն ամերիկացի զինվորական հրահանգիչներին վարձատրելու համար, չխոսելով արդեն իր բանակի աֆղան, թուրք, սլավոն վարձկանների մասին, նշվում է հոդվածում։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՄԱՄՈՒԼ

«Ինչպե՞ս է մլավում հայկական կատուն»

Այս վերնագրով հոդված է տպագրել «Սեգոդնյա» մոսկովյան թերթը։ Հոդվածագիր Անտոն Տրոֆիմովը խոսում է մի ցավոտ հարցի մասին, ավելի ճիշտ՝ դրա կողմերից մեկի. Մոսկվայում այս կամ այն պատճառով ապաստանած «կովկասյան ազգության» ընտանիքների երեխաների կրթության հարցի։ «Գալով Մոսկվա, գրում է Տրոֆիմովը, «կովկասյան ազգության անձնավորությունները» զանազան պատճառներով իրենց երեխաներին տալիս են սովորելու մոսկովյան ամենասովորական դպրոցները»։ Սակայն, շարունակում է հոդվածագիրը, մեջբերելով մոսկովյան դպրոցներից մեկի տարրական դասարանի մի ուսուցչուհու խոսքերը, «նրանք բացարձակապես չգիտեն ռուսերեն։ Այսպիսի մի դեպք պատահեց. տեքստի մեջ հանդիպեց «մլավել» բառը։ Ես ուզում տասը րոպե ինձ պատեպատ էի տալիս, պատմում է ուսուցչուհին, որպեսզի այդ բառը հասկացնեմ։ Ըստ երևույթին, կատուները նրանց մոտ այլ կերպ են մլավում...»։ Մյուս կողմից, տարրական դասարանում սովորող հայ աղջնակի ծնողներն իրենց տարօրինակ են պահում, պնդում է ուսուցչուհին։ Երբ աղջնակը նոր էր դպրոց եկել, ծնողները պահանջում էին, որպեսզի տանը նա խոսի միմիայն ռուսերեն։ Սակայն մի տարի էլ չանցած, վիճակը կտրուկ փոխվեց. հիմա տանը նա պետք է խոսի միմիայն հայերեն։ Եվ նոր-նոր դրսևորվող լեզվական պրակտիկան սահմանափակվում է դպրոցի չորս ժամով։ Իսկ դա սարսափելի քիչ է, եզրակացնում է ուսուցչուհին։

Նրանք Մոսկվա են գալիս, և չցանկանալով տարի կորցնել, երեխաներին ընդունել են տալիս ռուսական դպրոցներ, գրում է Տրոֆիմովը։ Նրանք գրեթե չգիտեն ռուսերեն, ուստի շատ ավելի դժվար է նրանց սովորեցնել ոչ միայն ռուսերեն, այլև ասենք մաթեմատիկա կամ հայրենի բնություն։ Նրանց մոտ բացարձակապես այլ է ուսման և կենցաղի հոգեբանությունը, այլ՝ արտասանական ապարատը։ Եվ արդյունքում, շատ հաճախ այդ խելոք և ունակ երեխաները վիրխարի ջանքեր են թափում նորմալ սովորելու համար, և գրեթե երբեք դա չի հաջողվում։ Արդ, ի՞նչ անել նրանց հետ, հարց է տալիս հոդվածագիրը։ Գուցե «ազատվե՞լ»։ Դա ամենահեշտ միջոցն է, բայց ոչ ամենաճիշտը, գրում է Տրոֆիմովը։ Երկրորդ տարբերակն ավելի խելամիտ է. այդպիսի երեխաների համար հատուկ դպրոցներ առանձնացնել։ Կամ եթե ոչ դպրոցներ, ապա գեթ հատուկ դասարաններ։ Դա միանգամից կլուծի շատ հարցեր. ասենք, երեխաները կլինեն իրենց հայրենակիցների մի ջավայրում, չեն կտրվի հարազատ լեզվից և մշակույթից, կընտրվեն սեփական ազգի առանձնահատկություններին, լեզվին ու մշակույթին ծանոթ ուսուցիչներ և, վերաջապես, հարկ չի լինի դասասենյակի մակարդակով «տեղական ազգամիջյան հակամարտությունները» մարել, քանզի գաղտնիք չէ, որ մեծերն իրենց զավակների ներկայությամբ չեն քաշվում արտահայտություններ անել, երբ խոսք է բացվում «կովկասցիների» մասին։ Մյուս կողմից, կարելի է սրան հակառակել, գրում է Տրոֆիմովը, թե իբր Մոսկվայում կան ազգային դպրոցներ. ասենք, Մոսկվայի հայկական գիմնազիան։ Սակայն ոչ բոլորը կարող են այնտեղ ընդունվել և տեղերն էլ սահմանափակ են։

Երրորդ տարբերակը, շարունակում է Տրոֆիմովը, խնդիրը չնկատել տալն է։ Սակայն այստեղ թե այնտեղ այն իրեն հիշեցնել կտա. եթե ոչ մեզ, ապա մեր երեխաներին։ Իսկ այդ դեպքում մտածելն ուշ կլինի, հարկ կլինի գործել։ Իսկ թե ի՞նչ են նշանակում չմտածված գործողությունները, մեր դպրոցը դա մի կամ երկու անգամ չի անցել։ Փորձը շատ տխուր է, եզրակացնում է Տրոֆիմովը։

Այո, մեր ժողովուրդն էլ տխուր փորձ ունի, երբ պատմական այս կամ այն հանգամանքների բերումով նրա զավակները ցրվում են աշխարհով մեկ և երբեմն հավետ խորթանում ու կորչում մայր ժողովրդից ու նրա արժեքներից։ Տառապանքն ու փորձը իմաստ են ստանում միայն մի դեպքում, երբ դրանցից սովորում ես, դաս քաղում։ Ահա, մենք դիմում ենք մեր հասարակությանը, պետական և հասարակական համապատասխան մարմիններին. ի՞նչ կարելի է անել, ի՞նչ են առաջարկում նրանք ճակատագրի բերումով հեռու ափերն ընկած մեր զավակներին հայրենիքից խորթ, աշխարհից խորթ և ներփակված չանեցնելու համար։ ■

ՌԱՄԿԱՎԱՐ ԱԶԱՏԱԿԱՆ ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակության Դ տարի
Հիմնադիր և հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երևան 375010, Հանրապետության 47
ֆաքս 562941, տելեքս 243266 CPIRI SU
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՅԱՄԼԵՏ ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ / 581841
Տնօրեն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ / 562863
Ռեգ և տառածնեերը ՊԱՒԵԼ ՊԱԼԼԱՔԵԱՆԻ
Apple Macintosh
համակարգչային սարքավորումը «Ազգ» թերթի
Azg armenian daily
LIBERAL DEMOCRATIC NEWSPAPER
Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010
Published in U.S.A. by AZG Publishing Co.,
22122 Sherman Way, Suite 203, Canoga Park,
CA 91303, Call (818) 598-0423 Fax:
(818)340-9819 for subscription rates.
Publisher - Հրատարակիչ
Dr. Krikor Krikorian -
Դոկտ. Գրիգոր Գրիգորեան
Executive Director - Տնօրեն
Vartan Karaoghlanian -
Վարդան Գարաօղլանեան
Production Manager -
Raffi Shoubookian
Արտադրութիւն
Րաֆֆի Շուպուքեան
«ԱԶԳ» օրաթերթը հարցոդվում է ՍԱՆ «ԱՐՄԻՆԱՕ» ՍՊԸ-ի համակարգչային կապով
Հեռախոս 7-8852 281425
ֆաքս 7-8852 285082
E-MAIL INTERNET: ROOT
YEREVAN @ REX. IASNET. COM

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

ՇՐՋԱՆ, ԱՊՀ

ՍՈՒՐ ԱՆԿՅԱՍԲ

Նոր մաքս, կամ եթե ծխածդ «Աստրա» է, ասածդ ինչ պիտի լինի

Մեր մինչեւ ուղնուծուծը «ժողովրդավարական» հանրապետությունում զանգվածային լրատվության ամենահզոր միջոցը՝ հեռուստատեսությունը, լիովին պետականացված է: Դա մեզ փայլուն հնարավորություն է ընձեռում ամեն օր նրա էկրաններին տեսնելու մեր պետական այրերի իմաստուն դեմքերը, լսելու նրանց հրարահաչորդ ելույթները մեր կառավարության ծեռք բերած խոշորագույն նվաճումների, մեր, սխալմամբ թվացող կիսաքաղց, սակայն իրականում բարեկեցիկ եւ երջանիկ կյանքի մասին: Ըմբոշխնում ենք մեր նախարարների ու խորհրդատուների չափազանց ուսանելի, վարվելակարգի վերջին խոսքով կառուցված եւ հայոց լեզվի հետագա զարգացման ու կատարելագործմանը մեծապես նպաստող հրաշք ասույթները:

Հեռուստատեսային այս ճոխ համերգում որպես չնչին բացառություն մինչեւ վերջերս քաղաքական կուսակցություններից յուրաքանչյուրին թույլ էր տրվում որեւէ խնդրի վերաբերյալ հանդես գալ ամսական սոսկ 15 րոպե տեւողությամբ:

Վերջերս, կառավարության կազմած, բեկուզեւ չհաստատված՝ հանրապետության սոցիալ-տնտեսական զարգացման ծրագրի լիակատար իրականացումը ապահովելու եւ պետական բյուջեի միլիարդների հասնող պակասը վերացնելու նպատակով, կառավարությունը որոշ արտաքին (ողորմի Աեզ, մեր մեռելաչին դրամ) մաքս է սահմանել այդ 15 րոպեների վրա, յուրաքանչյուր րոպեն 7 դոլար հաշվով, որն ընդհանուր առմամբ համարժեք է շուրջ 100 տուփ (10 բլոկ) «Մալբորո» տեսակի սիգարետի արժեքի: Դրանով իսկ «Աստրա» եւ «Պամիր» տեսակի սիգարետ ծխողների կուսակցություններն զրկվում են իրենց քաղաքական հայացքներն արտահայտելու տհաճ պարտականությունից՝ «եթե ծխախոտդ այդ է, ասածդ ինչ լինելու» սկզբունքին լիովին համապատասխան:

Հուսով ենք, որ խոսքի ազատության այս սիգարետային մախերաշխիքը հնարավորություն կտա մեր կարկառուն պետական գործիչներին իրենց խիստ օգտակար արտասահմանյան ուղեւորությունների ժամանակ իջեւանելու պատշաճ հյուրանոցներում:

Ն. Վ.

Օրերս Լոնդոնի «Հերոու» օդանավակայանը հրաժարվեց ընդունել Աերոֆլոտի ինքնաթիռները դրանց տեխնիկական անվստահելի վիճակի, ինչպես նաեւ ուղեւորների սպասարկման ցածր որակի պատճառով: Սա միայն «առաջին զանգն» է. անգլիացիների օրինակին կարող են հետեւել ամերիկացիները: Նրանք վաղուց եւ համառորեն ռուսաստանյան ավիաստրերից պահանջում են ինքնաթիռները սարքավորել ժամանակակից սարքավորումներով: Լոնդոնի օդանավակայանի աննախադեպ քայլը պետք է, որ զգաստացնի ռով Աերոֆլոտը հետ է մնում արտասահմանյան առաջատար ավիաընկերություններից: Անմխիթար վիճակում են ոչ միայն ինքնաթիռները, այլեւ օդանավակայանները, նրանց մեծամասնությունում չկան տարրական պայմաններ ուղեւորներին սպասարկելու համար: Ինչի՞ է վերածվել, ասենք, Մոսկվայի Շերեմետեւո-2 օդանավակայանը՝ Աերոֆլոտի երեկվա գեղեցկությունն ու հպարտությունը: Սա մի «քարվանսարա է», գիշերելու վայր, որտեղ վխտում են արկածախնդիրները եւ կավատները: Վերելակներից ոչ մեկը չի աշխատում: Դահլիճնե-

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ

Աերոֆլոտի ծանր թեւերը

նաեւ Հայաստանի քաղաքացիական ավիացիայի ղեկավարներին:

Քաղաքացիական ավիացիայի միջազգային կազմակերպության (ICAO) կանխագուշակումներով,

2005 թվականին աշխարհի օդային գծերում կաշխատեն խոշորագույն ավիաընկերություններից 10-ից ոչ ավելին: Եվ եթե ռուսաստանյան լայնածավալ, սակայն հնամաշ ավիատեխնիկությունում մոտակա ժամանակ արմատական փոփոխություններ տեղի չունենան, կասկածից, որ Ռուսաստանն այդ տասնյակի մեջ չի ներկայացվի:

Եւ բանը ոչ միայն հնացած մեքենաներն նորերով փոխելն է: Փորձագետները, իհարկե, կասարվում է, թեպետ ոչ այնքան արագորեն ինչպես ցանկալի է: Որպեսզի այն արագ ընթանա, պետք է փող. ինքնաթիռներն ավելի շատ պետք է զբաղվեն օդում եւ որքան կարելի է քիչ գետնին: Հասկանալի այդ ցուցանիշ ընում մրցությունն է իշխում: Եւ դա ոչ թե հատակին ուղղված մարդկանց չանհանգստացնելու համար է: Լամպերը, ինչպես նաեւ մնացած էլեկտրասարքավորումները ներմուծված են արտասահմանից: Իսկ այդ բոլորը փոխել եւ կարգի բերել անհնարին է, տարադրամ չկա: Ավելի ճիշտ, կա, սակայն ոչ օդանավակայանի ղեկավարության ձեռքին: Այն տնօրինում է գլխավոր մենաշնորհիստը՝ քաղաքացիական ավիացիայի նախարարության ավերակների վրա առաջացած օդային միջազգային երթուղիների կենտրոնական վարչությունը: Հասկանալի սա է, որ իր ձեռքն է վերցնում տարադրամային ողջ շահույթը, ներառյալ այն դրամը, որն արտասահմանյան ավիաընկերությունները վճարում են օդանավակայանից օգտվելու եւ իրենց ինքնաթիռների սպասարկման համար: Ուղեւորներից ստացվող յուրաքանչյուր 11 դոլարից օդանավակայանին մնում է միայն 30 ցենտ:

Իսկ ինչի՞ վրա է ծախսվում այդ չարաբաստիկ տարադրամը, երբ ինքնաթիռների եւ օդանավակայանների վիճակը բարվոք չէ... Այն բանի վրա, որպեսզի պահպանվեն դեպի Աֆրիկա եւ Ամերիկա կասարվող չվերթները եւ ճոխված շրջաններում բազմաթիվ ներկայացուցչությունները: Մի խոսքով, ռուսաստանյան ավիաընկերությունը օգնության կարիք ունի նախ եւ առաջ կառավարության կողմից:

«Ռոսիյսկիե վեստի», 23 փետրվար

ՂԱԶԱԽՍՏԱՆ

Ընտրությունները չեն համապատասխանում ժողովրդավարական չափանիշներին

ԱԼՄԱ ԱԹԱ, 8 ՄԱՐՏ, ՌԻԱ ՄՆԱՐՔ: Ղազախստանի ընտրությունները չեն համապատասխանում միջազգային ժողովրդավարական չափանիշներին, այս տեսակետը հանգեց ԵԱՀԽ խորհրդարանային համաժողովի դիտորդների պատվիրակությունը, որն ընտրությունների օրն այցելել էր Ալմա Աթայի մարզի մի շարք բնակավայրերի եւ Կարագանդայի ընտրական տեղամասեր:

Ինչպես այսօր մամլո ասուլիսում հայտարարեց պատվիրակության ղեկավար Յան վան Հատվելինգենը, բացահայտվել են 10 լուրջ խախտումներ: Այսպես, թեկնածուները նախապատրաստական արշավի անցկացման համար բավականաչափ ժամանակ չեն ունեցել, թեկնածուների գրանցման համակարգը շատ բարդ է եղել: Դրա հետեւանքով տեղական ընտրական հանձնաժողովները կամայականորեն ցուցակներից հանել են նրանցից շատերին, իսկ կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովը հնարավորություն չի ունեցել վերահսկել տեղական հանձնաժողովների գործողությունները:

Հատվելինգենի խոսքերով, Ղազախստանի նախագահի առաջադրած թեկնածուների պետական ցանկը փաստորեն կազմում է առաջագա նոր խորհրդարանի 20 տոկոսը, ինչը հակասում է ԵԱՀԽ հիմնարար նորմատիվներին, որոնք վավերացված են Հելսինկիի եւ Փարիզի հռչակագրերով եւ ընդունվել էին Ղազախստանի կառավարության կողմից: Ընտրողների 30-50 տոկոսը զգում էր մի քանի մարդու կամ ընտանիքի քվեաթերթիկներ, ինչը ընտրությունների օրենսդրության խախտում է: Բացի դրանից, տեղական եւ արտասահմանյան անկախ մամուլը հնարավորություն չի ունեցել հաղորդել խախտումների մասին: ■

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Եգիպտոսի Արաբական Հանրապետության դեսպանատանը աշխատելու են հրավիրվում

1. Շարժական էլեկտրակայան շահագործող (հինգ տարվա աշխատանքային փորձով)
2. Փորձառու վարորդ (5 տարվա փորձով)
3. Պարտիզպան

Դիմումներն ընդունվում են տպագրության օրից մեկ շաբաթվա ընթացքում:

Հասցեն՝ Պռոշյան 72, «Հրազդան» հյուրանոց, 10-րդ հարկ:

Հեռ. 537304

ՏԱՋԻԿՍՏԱՆ

Օդանավակայան Նիյազովի անունով

ԱՇԳԱԲԱԴ, 5 ՄԱՐՏ, ՍՆԱՐՔ-ՌԻԱ: Աշգաբադի Սափարմուրատ Թուրքմենբաշիի անվան օդանավակայան. այժմ պաշտոնապես այսպես է կոչվում միջազգային ավիահանգիստը, որի շինարարությունը շուտով կավարտվի Թուրքմենստանի մայրաքաղաքում: Հանրապետության գլխավոր «օդային դարպասին» նախագահ Սափարմուրատ Նիյազովի (նրան նաեւ անվանում են Թուրքմենբաշի՝ «թուրքմենների հայր») անունը շնորհելու մասին մեջլիսի (խորհրդարանի) նախագահության որոշումը պատճառաբանված է «Թուրքմենստանի քաղաքացիական ավիացիայի աշխատողների դիմումով»:

«Մնիկերսի» տեղը ղլասիլին

ԲԱՐՆԱՈՒԼԻ, 8 ՄԱՐՏ, ԻՄԱ ՊՐԵՍ ՍՆԱՐՔ: Երկար չեւեց Բելառուսի այս քաղաքի բնակիչներից մեկի ուրախությունը, որը տեղական կայարանի մոտակայքից գնել էր «Սնիկերսի» ծովիկ. բուղթը բացելով, խոստացված տապակած գետնանուշի եւ փափուկ կարամելի փոխարեն նա հայտնաբերեց մի կտոր պլաստիլին: Ճիշտ է, ինչպես հաղորդում է «Բրեստսկի կուրիեր» շաբաթաթերթը, հիշյալ մորաքույրը մխիթարվել է նրանով, որ իր ընկերուհին նույն տեղից ծեռք էր բերել տասը պլաստիլինային «Սնիկերս»: ■

«ԱՐԱՐԱՏ» ավիաընկերություն

«Ararat» ավիաընկերությունը, լինելով «Հայկական ավիաուղիներ» ավիաընկերության պետական դուստր ձեռնարկություն, կատարում է կանոնավոր չվերթներ Երեւանից («Էրեբունի» օդանավակայան)

ՍՈՉԻ, ՍՏԱՎՐՈՊՈԼ, ՎԼԱԴԻԿԱՎԿԱԶ, ՄԱԽԱՉԿԱԼԱ, ԲԱԹՈՒՄ, ՆԱԼՉԻԿ, ԳՐՈԶՆԻ, ԹԲԻԼԻՍԻ

երթուղիներով, ինչպես նաեւ հետդարձ

Դուք կարող եք պատվիրել չվերթ «Յակ-40» ինքնաթիռի սրահային տարբերակով ԱՊՀ երկրներ եւ արտասահման, ինչպես նաեւ իրականացնել բեռների տեղափոխում «Ան-32» եւ «Ան-24» ինքնաթիռներով ԱՊՀ ցանկացած քաղաք: Մենք ընդունում ենք անհատներից եւ ձեռնարկություններից մարդատար եւ տուրիստական չվերթների կատարման պատվերներ բոլոր ուղղություններով: «Ararat» ավիաընկերության «Մի-8» ուղղաթիռները կօգնեն Ձեզ ուղեւորների եւ ուղեբեռների, փոստի տեղափոխման հարցերում, բնակչության բուժօգնության հասցնելու, ավտոմայրուղիների, ջրանցքների, գետերի, գազամուղների, բարձր լարման գծերի հետազոտման պարեկավորման աշխատանքներում, երկրաբանական հետազոտական արշավների սպասարկման, Հայաստանի տարածքում էլեկտրոնային թռիչքների կազմակերպման գործում:

Հասցեն՝ Երեւան, Արշակունյաց 135,
Հեռ.՝ 486941, 484761,
ֆաքս 448987

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ

Տնտեսական ներկա խորը ճգնաժամի պայմաններում.

◆ Երբ բնակչության գերակշիռ մասի համար սովից փրկվելը է դարձել.
◆ Իսկ հակառակորդը պատերազմի դաշտում պարտության կրելով, վերջին հույսը Հայաստանում «Սոված» պատասխանության վրա է դրել.
◆ Երբ սպառողները գների «բարձր» լինելու պատճառով «Երես են թեքել» խանութներից.
◆ Իսկ խանութպանները վնասով աշխատելու, այսինքն՝ սնանկանալու իրավունք չունենալով, փակվում են կամ իրենց գործը այլ երկրներում ծավալելու պլաններ են կազմում.
◆ Երբ Հայաստանը թիկունքի համար անհետանկարային երկրի տխուր համբավ է ձեռք բերել.
◆ Իսկ պարտքերի մեր հայրենակիցները մեծահոգաբար միայն օգնություն են ուղարկում.

Եւ ընդհանրապես

◆ Երբ ներկան միայն մռայլ գույներով է դրսեւորվում
◆ Իսկ ապագան անհուսալի եւ անհեռանկար է թվում.

Հայաստանի վաճառականների միությունը վերստին

ՀԱՍՏԱՏՈՒՄ Է

Տնտեսական այս իրավիճակից դուրս գալու եւ բնակչության բարեկեցությունն ապահովելու համար մեր փրկության միակ աղբյուրը համախմբվածության մեջ է

ԵՎ ՏԵՂԵԿԱՑՆՈՒՄ Է

Լավագույն այդ օրերի երազանքը արագ իրականացնելու նպատակով միությունը ձեռնամուխ է եղել առեւտրա-արտադրական «Համաստեղություն» կորպորացիայի, այսինքն՝ խանութպանների եւ այլոց ֆինանսական եւ գույքային միջոցները միավորող, հետեւաբար լայնամասշտաբ տնտեսական գործունեության հնարավորություն տվող կազմակերպության ստեղծմանը:

Փակ բաժնետիրական ընկերության կարգավիճակով ձեւավորվող ձեռնարկության այս համախումբը հանրապետության էժան սննդամթերքի եւ արդյունաբերական ապրանքների ներկրման ու արտադրման, կորպորացիայի հետ համագործակցության մեջ մտնող խանութների լայն ցանցի միջոցով դրանց արագ, մատչելի գներով իրացման միակ հնարավորությունը եւ երաշխիքն է դառնալու:

Խանութպաններ եւ դրամական միջոցները չափավոր ներդնել ցանկացող բարեկամ, քեզ հայրենիքում գործելու եւ նրա հետ միասին բարգավաճելու իրական շանս է տրվում՝ չուշացիր օգտվել դրանից:

Իսկ մանրամասնություններին տեղեկանալու համար կարող եք զանգահարել
58-05-03, 58-46-23, 23-82-89, 56-20-36

հեռախոսահամարներով կամ ավելի լավ է այցելեք

Հայաստանի վաճառականների միություն՝ հասցեն՝ Պուշկինի 14 (լուսաշխի տուն, 2-րդ հարկ)
«ՄԴՄ» ֆիրմային խանութ՝ հասցեն Կոմիտաս 60 (Ֆրեզերային գործարանի հարեւանությամբ)
«ՕՐԻՈՆ» ֆիրմային խանութ՝ հասցեն Կորյունի 10 (բժշկական ու ստոմատոլոգիական ինստիտուտի հարկում):

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

հրատապ

Ահա արդեն երկու տարի ՀՀ Գերագույն խորհուրդը կամ ընդհանրապես մեր-ժում կամ էլ միայն կրճատ ժամկետ-ների համար է ընդունում հանրա-պետության սոցիալ-տնտեսական զարգացման կառավարական ծրագրերը, նույնիսկ՝ պետական բյուջեն: Դրան զուգահեռ, բացա-կայում են սահմանադրական մե-խանիզմները օրենսդիր իշխանու-թյան կողմից կառավարությանն անվստահություն հայտնելու կամ չընդոտող իշխանությունների ան-պատասխանատվությունը, ծաղկող կաշառակերությունն ու կամայա-կանությունները: Նման վիճակը, մեր խորին համոզմամբ, վարկաբե-կում է անկախության, ժողովրդա-վարության, տնտեսության մեջ և հասարակական կյանքում ազատա-կանության նվիրական գաղափար-ները:

Չկա Սահմանադրություն: Կան միայն կիսատ-պռատ օրենքներ, ո-րոնք հնարավորություն չեն տալիս կառուցվածքը, սահմանադրական ինստիտուտների բացակայությամբ կատարելու նոր ընտրություններ, բնական է, այսօրվա իշխանու-թյունների համար ձեռնտու և շա-հեկան մնբողներով: «Մոռացու-թյան է տրվում» այն հանգամանքը, որ ընտրությունների մասին օրենքի բովանդակությունը, ընտրություննե-րի կարգը, առավել Ազգային ժողո-վի և տեղական ինքնակառավար-ման մարմինների (որոնք նույնպես չունենք Սահմանադրության բացա-յության համար կամրագրի ժողովր-դական կամքն արտահայտող օրեն-քի և առաջին հերթին Սահմանադ-րության գերակայությունը, հայ ժո-ղովրդի ազգային բնութագրերը, հա-յոց պետականության առանձնա-հատկությունները, Հայ դատի արդա-րացի լուծման դրահանգը, կնախա-տեսի պետական կառավարման այնպիսի ձև, որում հստակորեն կսահմանազատվի իշխանություն-ների երեք թևերի և, ինչո՞ւ չէ, նաև չորրորդ «իշխանության» հավասա-

Մեր նորանկախ պետության հիմնական օրենքի՝ Սահմանադրության անհապաղ ընդունման անհրաժեշտությանն այսօր հավատում են թե իշխանությունները, թե հասարակական-քաղաքական ուժերը և թե ինքը՝ սահմանադրական իշխանության ստեղծման անմիջական սուբյեկտ ժողովուրդը: Եւ դա պատահական չէ: Անցած չորս տարիների դրական մեկ անգամ էլ ապացուցեց, որ հակառակ ճանապարհը, այն է՝ առանց Սահմանադրության պետական և հասարակական կյանքի տարբեր ոլորտները կարգավորող օրենքների ընդունումը չի կարող երկրում ապահովել որոշակի քաղաքական ռեժիմ, վերջնականորեն սահմանել մեր զարգացման քաղաքական, իրավական և տնտեսական հիմունքները, խթանել ժողովրդավարական, քաղաքացիական հասարակության կառուցումը, իշխանությունների, հետևաբար և նրանց պատասխանատվության իրական բաժանումը, բացառել օրենսդիր, գործադիր և դատական իշխանությունների, այդ թվում կենտրոնական և տեղական մարմինների, ինչպես մարմինների ու հասարակական-քաղաքական ուժերի միջև վեճերն ու քաղաքական շահարկումները, տնտեսական և հասարակական կյանքում ապահովել օրինականությունը: Ավելին, այդ ճանապարհը ոչ միայն չարդարացավ անցած չորս տարիների փորձով, այլև զգալիորեն խորացրեց անկայունությունն ու անիշխանությունը երկրում: Մի կողմ թողնելով նման վիճակի զարգացման նպաստող օբյեկտիվ պատճառները, մենք գտնում ենք, որ դրա համար պատասխանատու են մեծ հաշվով նաև իշխանությունների մեղքով, որ նման վիճակը մեծապես արդյունք է իշխանությունների սուբյեկտիվ գործելակերպի, նրանց ապաշնորհության և անհեռատեսության: Ասածը հիմնավորելու համար կարելի է բերել բազմաթիվ օրինակներ կամ կատարել համապատասխան վերլուծություններ: Սակայն այս հոդվածի խնդիրն է բոլորի և յուրաքանչյուրի ուշադրությունը բևեռել մեկ, այն է՝ Սահմանադրության ընդունման հարցի վրա:

ՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆ

Նախ սահմանադրություն, ապա՝ օրենքներ

ՌԱՖԱՅԵԼ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ,
ՀՀ Գերագույն խորհրդի պատգամավոր, ՀՕՄ-ի պատգամավորական խմբակցության և Հանրապետական վարչության անդամ, ԵՊՀ-ի իրավաբանական ֆակուլտետի դեկան

անվստահության քվե չտալու դեպ-քում, օրենսդիր մարմինը լուծարելու մասին: Անընդհատ ստեղծվում են անլուծելի վիճակներ, որից տուժում է տնտեսությունը, տուժում է պետու-թյունը, տուժում է ժողովուրդը:

Սահմանադրության բացակայու-թյան պատճառով՝ չի ընտրվում նաև Սահմանադրական դատարան, որը կոնֆլիկտային իրադրությունների դեպքում կլուծեր իշխանություննե-րի տարբեր թևերի, առաջին հերթին և գլխավորապես՝ օրենսդիր ու գոր-ծադիր իշխանությունների, կենտրո-նական ու տեղական մարմինների ի-րավասությունների կապակցու-թյամբ ծագած վեճերը: Հետևաբար՝ ապահովված չէ պետական մար-մինների Սահմանադրության և օ-րենքների հիման վրա կազմավորվե-լու ու գործելու իրավական հիմքը:

Վերը նշվածներին ավելացնենք, որ սահմանադրորեն ամրագրված չեն դատարանի, դատախազության և իրավապահ մյուս մարմինների կառուցվածքն ու ֆունկցիաները, նրանց գործունեության կազմա-կերպման ժողովրդավարական սկզ-բունքները, մարդու և քաղաքացու ի-րավունքների ու ազատությունների պաշտպանության երաշխիքները, այդ մարմիններն այսօր էլ աշխա-տում են ամբողջատիրական կառա-վարման ձևին հարմարեցված օ-րենքներով: Սահմանադրության բա-ցակայության պատճառով հայտնի չէ, թե ինչպիսին պետք է լինի հան-րապետության պետական համա-կարգը և ինչպես պետք է ընտրվեն կամ նշանակվեն պաշտոնյաները, ուստի զարմանալի չէ, որ նախկին չա-փանիշներով ընտրված պատգամավորնե-րը, վախ ունենալով մութ ապագա-յի նկատմամբ, ձգտում են ամեն կերպ «ապահովել» իրենց ապա-գան: Ոստիկանությունն աշխատում է իր լիդերի սահմանած կանոննե-րով: Այս բոլորը «հստակեցնում են» օրինականության իրական վիճակի պատկերացումը մեզանում: Ես ան-ձամբ դրանցով եմ բացատրում հան-րապետությունում տիրող քաղաքա-կան լարված մթնոլորտի առկայությունը, իշխանության և ժողովրդի միջև հոգեւոր կապի խզ-ման բացակայությունը, տնտեսա-կան և ժողովրդավարական բարե-փոխումների ընթացքը բնդագրող կամ, ավելի ճիշտ կլիներ ասել՝ խո-

ստիպել իշխանություններին փո-խադարձ զիջումների հիման վրա գործել համաձայնեցված, չկան սահմանադրական մեխանիզմներ, որ ստիպեն նրանց ներդաշնակելու

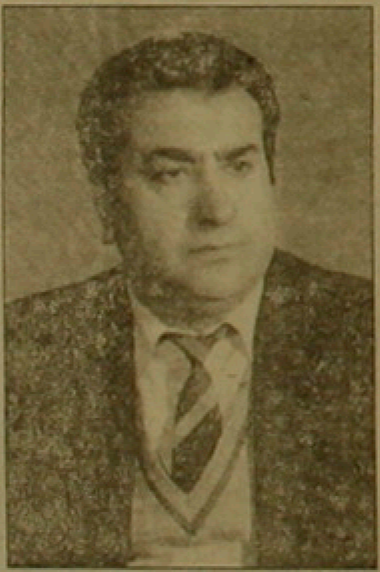

իրենց աշխատանքը, համագործակ-ցել և ապրել: Նման վիճակը ա-կամա հիշեցնում է կարապի, ձկան և խեցգետնի մասին հանրահայտ առակը:

Չկա Սահմանադրություն: Այդ հանգամանքը հնարավորություն է տալիս հանրապետության բարձրա-գույն իշխանություններին չկատա-րելու պետական կառույցների բա-րեփոխման, կառավարման ավե-լորդ օղակները վերացնելու, իշխա-նության տարբեր թևերի գործունեու-թյունը ներդաշնակելու, քաղաքա-կան բոլոր ուժերը, ամբողջ հայ ազ-գը համախմբելու, պետական ապա-րատը զիջակ և ազնիվ մարդկան-ցով համալրելու իրենց պարտակա-նությունը, դրա համար չկրելով որև-է պատասխանատվություն:

Մեր պետության և հասարակայ-նության զարգացման այս անմխի-թար ֆոնի վրա այսօր փորձ է ար-վում հիմնավորել ընտրությունների մասին օրենքների ընդունման ա-ռաջնայնության գաղափարը: Զգուշացնում եմ, որ սա նորանոր դժբախտություններ կարող է բերել մեր բազմաչարչար ազգին: Որանով խսկ փորձ է արվում անտեսել ոյաժ-յու և ամրապնդելու այսօրվա դրոշ կայության պատճառով) պատգա-մավորության թեկնածուների և պատգամավորների իրավունքներն ու պարտականությունները, նրանց մանդատի բնույթը ևս կախված են լինելու Հայաստանում հաստատված պետական կառավարման ձևից, իսկ վերջինս կարող է ամրագրվել միմիայն Սահմանադրությամբ: Ան-տեսվում է, որ առանց Սահմանադ-րության ընտրություններ կատարելու և հետագայում ընդունվելիք Սահ-մանադրության հետ դրանք համա-ատությունների մեջ մտնելու դեպքում ստիպված կլինենք կատարել նոր ընտրություններ, փոխել այդ օրենք-ների բովանդակությունը, որն ինք-նին պետական կառույցների, նրանց փոխհարաբերությունների կարգա-վորման մեջ կհանգեցնի նոր հա-կասությունների, անիշխանության նոր դրսևորումների:

Եւ վերջապես հանրապետության ժողովրդի բնական և անօտարելի իրավունքն է փոխել իրենց չարդա-րացրած իշխանություններին: Սա-կայն, Սահմանադրության բացա-կայությունը նրան զրկել է այդ հնարավորությունից նույնպես: Մենք բացառում ենք այդպիսի զար-ծընթացի հակասահմանադրական ձևը, և գտնում ենք, որ անօրինական իշխանություններից «ազատա-զրվելու» իրավունքը ժողովրդին կարող է տրվել միմիայն Սահմա-նադրությամբ:

Վերոշարադրյալների հիման վրա և ղեկավարվելով հանրապետու-թյան ու հայ ժողովրդի կենսական շահերով, գտնում եմ.

1. Սահմանադրության ընդուն-մամբ կկայունանան հասարակա-կան, այդ թվում տնտեսական հա-րաբերությունները, կսահմանվեն արտաքին և ներքին քաղաքականու-թյան հիմնական սկզբունքները, պետական կառավարման ձևը, իշ-խանությունների բաժանման (և ոչ թե տարանջատման), արդարադատու-թյան իրականացման և քաղաքա-ցիների իրավունքների պաշտպանու-թյան սկզբունքներն ու երաշխիքնե-րը, կդադարեն կամ գոնե կնվազեն իշխանության հասնելու հարցում տարբեր քաղաքական ուժերի շա-հարկումները, կհաստատվի և կամ-րապնդվի օրինականությունը:

Սահմանադրությունը պետական ու հասարակական կյանքի բոլոր ո-լորտների համար կամրագրի ժողովր-րակցիո գործունեությունը, առա-հովված կլինեն իշխանությունների փոխադարձ զիջումներն ու համա-կարգերն այնպես, որ առաջաց-ման բացառվի այդ իշխանություն-ներից որևէ մեկի կողմից ամբողջ ջատիրության կամ բռնատիրության հաստատումը:

2. Սահմանադրության վերջնա-կան տեքստ մշակելու և ընդունելու նպատակով հնարավոր ամենա-կարճ ժամկետում օրենք ընդունել ե-րեք իշխանություններից անկախ մի մարմին Սահմանադիր ժողով ընտրելու համար:

Սահմանադրության ընդունման համար հնարավոր համարել և ՀՀ Գերագույն խորհրդում քննարկել նաև Սահմանադիր ժողովի փո-խարեն ՀՀ Գերագույն խորհրդի, հանրապետության նախագահի և հասարակական-քաղաքական կազ-մակերպությունների կողմից համա-տեղ Սահմանադրական ժողով (Սահմանադրական ասամբլեա) ստեղծելու մասին մեր առաջարկը, որը կարող է Սահմանադրության վերջնական մշակման և ընդուն-ման հարցերը լուծել ավելի արագ փոխզիջումների սկզբունքով, բանի-ման մասնագետների ներառմամբ, այդ հարցում ապահովելով բազ-մակուսակցություն և բազմակար-ծություն և որ ամենակարևորն է՝ պրոֆեսիոնալիզմ:

3. Սահմանադիր ժողովի (Սահ-մանադրական ասամբլեայի) քն-նարկմանը, մշակմանն ու ընդուն-մանը հանձնել նախորդ տարիների ընթացքում ծավալված սահմա-նադրական գործընթացի արդյունք բոլոր այլընտրանքային նախագծե-րը, դրանց վերաբերյալ բոլոր փոր-ձագետների ու փորձագիտական հիմնարկների եզրակացություննե-րը:

Այս ճանապարհը հնարավորու-թյուն կտա առաջիկա երկու-երեք ա-միսների ընթացքում ունենալ ժո-ղովրդավարական և իրավաբանա-կան ճիշտ ձևակերպումներով Սահ-մանադրություն:

Ողջախոհությունը և հայրենա-սիրական մեր պարտականություն-ները մեզ թելադրում են «Նախ Սահմանադրություն, ապա՝ օրեն-քներ» կարգախոսը: Հակառակ ճա-նապարհը սոսկ կարող է խորացնել ճգնաժամը:

ԲԱՆԿԵՐ

Փոքրիկ, բայց լուրջ հարց

ՄԱՐԻԱՍ ԲԵԿՅԱՆ

Ինչպես հայտնի է, ՀՀ Կենտրոնական բանկը կասեցրել է նոր բանկերի բաց-ման և գրանցման գործընթացները մինչև բանկերի և այլ ֆինանսավար-կային կազմակերպությունների հա-մար կանոնադրական ֆոնդի նոր նվա-զագույն չափի սահմանումը: Որոշա-կի կապիտալի տեր մարդկանց համար շատ դյուրին էր դարձել բանկ հիմնե-լը և բոլոր ժամանակների ամենաշա-հավետ՝ ֆինանսական գործառնու-թյուններով զբաղվելը: Իհարկե, բացի այդ, ինֆլյացիայի անկանխատեսելի տեմպերի պայմաններում երկրաչափա-կան պրոգրեսիայով է աճում գործարք-ների ֆինանսական ռիսկը և հակա-ռակը՝ նվազում ավանդների պաշտ-պանվածությունը: Բնականաբար, բանկի հիմնադիր կապիտալի ավելա-ցումը բոլոր հարցերը չի լուծում, սա-կայն ինքնըստինքյան բանկի բաժնետե-րերը և ավանդատուներն իրենց համե-մատաբար ավելի պաշտպանված կամ ապահովված պիտի զգան բանկի մեծ կանոնադրական ֆոնդի դեպքում, որ-քան մեծ, այնքան հուսալի սկզբուն-քով: Կոնկրետ ո՞ր չափերի մասին է խոսքը, այս հարցին առայժմ հնարա-վոր չէ պատասխանել, քանի որ համա-կողմանի հաշվարկների վրա կառուց-ված այդ մեծությունը կընդունվի միայն ՀՀ Կենտրոնական բանկի վար-չության կողմից հաստատվելուց հետո, ասաց ՀՀ Կենտրոնական բանկի գրանցման և արտոնագրման վարչու-թյան պետ Հայկ Քոթանյանը: Իսկ ո՞ր դրամական միավորը փոխարժեք կըն-դունվի նոր կանոնադիր ֆոնդի չափը սահմանելիս: Եթե հայկական դրամը, ապա նաև մեխանի՞զմ պիտի մշակ-վի անկանխատեսելի ինֆլյացիայի պայմաններում այդ ցուցանիշը ինդեք-սավորման ենթարկելու համար: Արտա-հայտել այն որևէ վալյուտային համար-ժեքո՞վ: Սակայն դա չի՞ նշանակի ար-դյոք դարձյալ հարված հասցնել ազ-գային դրամի, մեղմ ասած, ոչ լավա-գույն հեղինակությանը:

Հետևել Ռուսաստանի օրինակի՞ն համարժեքը նշելով եվրոպական հա-մագործակցության հաշվարկային միավոր էկյուո՞վ... Ամեն դեպքում, ինչ-պես ասում են՝ փոքրիկ, բայց շատ նուրբ հարց է և պետք է շատ զգույշ լինել ընտրության հարցում: Վերոհի-շյալ հրամանագիրը չի վերաբերում այն բանկերին, որոնց հիմնադիր փաս-տաթղթերը Կենտրոնական բանկ են ներ-կայացվել մինչև ս. թ. մարտի 1-ը: Ա-մենայն հավանականությամբ սա պաշտպանության մի ձև է այն բան-կերի (հիմնադիրների) շահերի, որոնք կանոնակարգված ձևով ներկայացրել են բանկի գրանցման համար անհրա-ժեշտ բոլոր փաստաթղթերը, ինչպես նաև գործող կարգի համաձայն լրիվ մուծել են կանոնադրական կապիտա-լը: Ինչպես տեղեկացանք ՀՀ Կենտրոնա-կան բանկից, այդպիսիք այսօր շատ չեն, մեկ երկուսը: Փոխարենը շատ են նոր դիմողները, որոնց էլ հենց վերա-բերում է հրամանագիրը: Զուգադիպու-թյուն համարել, թե պատահականու-թյուն, այս հրամանի հետ համընկավ մեր մամուլում, ըստ իս, նախադեպը չունեցող մի ուշագրավ հայտարարու-թյան հայտնվելը: Դրա հեղինակները (կամ հեղինակը) հայտնում էին, որ կզ-նեն բանկ: Արդյոք մեր խոսակցության նյութ հրամանագիրը հիմա էլ չի՞ խթա-նի Հայաստանում սնկերի նման աճած բանկերի սպեկուլյատիվ առ ու վաճառ-քն ու այստեղ հնարավոր բոլոր օրինա-զանցումները: Ինչպես տեղեկացանք ՀՀ Կենտրոնական բանկից, առհասարակ սխալ կա «բանկ գնել» ձևակերպ-ման մեջ: Ըստ երևույթին նման առա-ջարկությունը պետք է հասկանալ իբրև բանկի հիմնադիրների փոփոխություն, երբ տնտեսական կառույցի տնօրինումն ու կառավարումը հանձնվում է ուրիշի, այսինքն, իրավահաջորդ է փոփոխ-վում: Սակայն այստեղ էլ, ըստ բանկե-րի մասին ՀՀ օրենքի, հիմնադիրներից կամ բաժնետերերից յուրաքանչյուրը չի կարող մենաշնորհ ձևով տնօրինել բանկի բաժնետոմսերի 35 տոկոսից ա-վելին: Այնպես որ օրենքն այստեղ պաշտպանող, հակամենաշնորհային ֆունկցիա ունի: Մյուս կողմից էլ չէ՞ որ հնարավորինի սահմաններից դուրս չի գալիս այդ բաժնետոմսերը մեկ ըն-տանիքի (կամ մտերիմների) միջև ձևա-կան բաշխումը, որը վերջնարդյունքում կարող է հանգեցնել հենց մենաշնոր-հի տնօրինմանը: Սակայն քանի որ մեր դեպքում բոլոր գործող բանկերի վե-րագրանցման հարց էլ կա, ապա պետք է հուսալ, որ «բանկերի» առեւտուրը խթան չի ստանա: ■

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Միջազգային

ՊԵԿԻՆ

Մարշալ Լին Պյաոի գլուխը ՊԱԿ-ի գեներալը հասցրեց Մոսկվա

Բացվեց եւս մի գաղտնիք, որը կապված է Մաո Ցզեդունի պաշտոնական հետնորդ, կոմկուսի նախագահի տեղակալ եւ պաշտպանության նախարար Լին Պյաոի զոհվելու հետ:

Հինգ ամիս անց այն բանից հետո, երբ 1921 թվականի սեպտեմբերի 1-ին Մոնղոլիայում կործանվեց չինական մարդատար ինքնաթիռը, վթարի վայրը ժամանեցին մի խումբ փորձագետներ ՊԱԿ-ի քննիչի գլխավորությամբ: Մոնղոլական ներկայացուցիչների հետ համատեղ նրանք բացեցին գերեզմանները, որտեղ թաղվել էին զոհվածները: Իննը դիակից ընտրեցին երկուսը՝ զառամյալ տարիքի տղամարդու եւ կնոջ, նրանցից անջատեցին գլուխները եւ տարան Մոսկվա: Պաթոլոգաանատոմիական [illegible]ումը հաստատեց, որ ամեներից երկրի մայրաքաղաք էին հասցվել Լին Պյաոի եւ նրա կնոջ Ե Ցյունի գանգերը: Դեպի մոնղոլական տափաստան գործուղված ՊԱԿ-ի արշավախմբի գործունեությունը փակ բնույթ ուներ, որի համար էլ դրա արդյունքների մասին սկզբից ԽՍՀՄ-ում տեղեկացվել էին միայն Բրեժնեւը եւ Անդրոպովը: Մոսկվան ստացել էր տեղեկություն մի այնպիսի խորդության մասին, որը Պեկինը փորձում էր թաքցնել. պարզվեց, որ Մաոի «ամենամերձավոր մարտական ընկերը» դավաճանել է նրան եւ փորձել փախչել արտասահման: 1971 թվականի հոկտեմբերին Լին Պյաոի անհետացման մասին տեղեկացվեց Արեւմուտքին:

«Լին Պյաոի գործի» վերաբերյալ նոր, [illegible] անհայտ փաստերը փորփրեց ավստրալիական հետազոտող Պիթեր Հենեմը, որը վեց ամսվա ընթացքում նյութեր էր հավաքել Մոնղոլիայում, Ռուսաստանում եւ Չինաստանում:

«Երբ Չինաստանում թիվ 2 մարդու մասին տեղեկություններն այդքան կարեւոր էին խորհրդային ղեկավարության համար, ապա նա արշավախումբ Մոնղոլիա ուղարկելու ինչո՞ւ էր սպասում մի ամսից ավելի» հարցրեցին Հենեմին:

«Բայց չէ՞ որ տեղի էր ունենում «կուլտուրական հեղափոխություն»: Ոչ միայն Լին Պյաոն, այլեւ 40 այլ գործիչներ 1971 թվականի ամռանը, աշնանը անհետացան հորիզոնից: Ուստի, ըստ երեւույթին, ԽՍՀՄ դեսպանությունը աստիճանաբար համեմատելով նրանց մասին տվյալները, հանգեց այն եզրակացության, որ մարշալը կարող էր լինել Մոնղոլիայում կործանված «Թրայդենտ» ինքնաթիռի մեջ»:

Հոկտեմբերին Մոսկվայից ժամանեց ՊԱԿ-ի գեներալ Ա. Զագվոզդինի եւ զինվորական բժիշկ գեներալ Վ. Տոմիլինի գլխավորությամբ մի խումբ: Պ. Հենեմը նրանց գտավ Մոսկվայում: Երկուսն էլ պաշտոնաթող են եւ համաձայնվեցին հարցազրույց տալ այն բանից հետո, երբ ստացան Անվտանգության նախարարության կողմից թույլտվությունը:

«Դժվարությունն այն էր, որ դիակները վառվել էին եւ քայքայված էին: Սակայն հետազոտումը ցույց տվեց, որ մինչեւ ինքնաթիռի ընկնելը բոլոր ուղեւորները եւ օդաչուները կենդանի են եղել», պատմեց Տոմիլինը:

Գանգերը հասցնելով Մոսկվա, Տոմիլինը դիմեց Լին Պյաոի եւ նրա կնոջ հիվանդությունների պատմությունը, որոնք ավելի վաղ բուժվել էին Կրեմլի հիվանդանոցում: Համեմատությունը, թվում էր, առիթ չէր տալիս կասկածանքի համար: Առավել եւս, որ գանգի վրա մնացել էր նույնիսկ կենդանի մարշալի լուսանկարներում երեւացող գնդակի հին հետքը: Այնուամենայնիվ գեներալները նոյեմբերին նորից մեկնեցին Մոնղոլիա եւ կատարեցին երկրորդ դիազննություն: Այս անգամ հաջողվեց գտնել նախարարի կրծքավանդակի ոսկորները եւ հայտնաբերել, որ նա խոր, ինչպես ցույց տվեցին ռենտգենային հետազոտման տվյալները, որոնք անց էին կացվել պատերազմի տարիներին, հիվանդ էր եղել թոքախտով:

«Իսկ ի՞նչ եղան գանգերը», հարցրեց Հենեմը: Գեներալ Տոմիլինի կարծիքով, նրանք մինչեւ այժմ պահվում են նախկին ՊԱԿ-ի նկուղներում, ինչ-որ մի տեղ:

Խորհրդային պաշտոնաթող գեներալների վկայությունները հաստատում են, որ Լին Պյաոն գտնվում էր չարաբաստիկ ինքնաթիռի մեջ, սակայն նախկինի պես անհայտ է, թե ի՞նչը դարձավ վթարի պատճառը, եւ մարշալը արդյոք ցանկանո՞ւմ էր ապաստան ստանալ ԽՍՀՄ-ում: 1980 թվականից հետո չինական մամուլում նյութեր տպագրվեցին «չորս ավազակների» եւ Լին Պյաոին մոտ մի շարք սպաների դատավարության մասին: Այդ նյութերում մարշալը պատկերվում էր որպես դավաճան, որը մտադիր էր սպանել Մաոին, եւ երբ դավադրությունը ձախողվեց, փորձում էր փրկվել փախուստով: Բերվում են նաեւ Լին Պյաոի խոսքերը, որը, իբր ասում էր, որ ԽՍՀՄ-ում ինքը շատ բարեկամներ ունի:

Այդ վկայությունները կասկած են առաջացնում նախ եւ առաջ այն պատճառով, որ չեն բերվում անվիճելի հանցանշաններ, որոնք հաստատեն Լին Պյաոի առնչությունը չարամիտ մտադրությանը:

«Իզվեստիա», 17 փետրվար

ՀԱՄԱՌՈՏ

Ինչպես օգնել Ռուսաստանի գերմանացիներին

ԲՈՆՆ, 9 ՄԱՐՏ, ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Ռուսաստանաբնակ գերմանացիների խնդիրներով զբաղվող միջկառավարական հանձնաժողովի այսօր Բոննում բացված հերթական նիստում քննարկվում են Ռուսաստանի տարածքում բնակվող գերմանական ազգության անձանց գոյապայմանները բարելավելու կոնկրետ միջոցառումները, ինչպես նաեւ այդ գործում Դաշնակցային Գերմանիայի կառավարության կողմից օգնություն ցույց տալը: Ռուսաստանյան կողմից նրա աշխատանքին մասնակցում է ՌԴ ազգությունների գործերի եւ տարածաշրջանային քաղաքականության նախարար Սերգեյ Շախրայը:

Ալմաստի բիզնես

ՅՈՀԱՆԵՍԲՈՒՐԳ, 9 ՄԱՐՏ, ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Հարավային Աֆրիկայի «Դը Բիրս Քոնսոլիդեյթեդ Մայնզ» ալմաստի կորպորացիայի եւ նրա համագործակից «Դը Բիրս Սենչըրիի» զուտ եկամուտը 1993 թ. կազմել է 595 միլիոն ամերիկյան դոլլար: Այս տվյալները բերված են թանկարժեք քարերի համաշխարհային հանույթի եւ վաճառքի ավելի քան կեսը վերահսկող ընկերության տարեկան հաշվետվության մեջ: Հաշվետվության մեջ զգալի ուշադրություն է դարձված «Դը Բիրսի» եւ Ռուսաստանի հարաբերություններին: 1990 թ. նրանք 5 տարով համաձայնագիր էին կնքել Ռուսաստանին 5 միլիարդ դոլլար գումարի անմշակ ալմաստների իրացման մասին:

ԹՈՒՐՔԻԱ

Նավթատարը միայն Վրաստանում չի պայթեցվում

ՄՈՒՐԱԴ ԲՈՋՕԼՅԱՆ

Պարզվում է, որ նավթատար կամ գազատար խողովակաշարերը միայն Վրաստանի տարածքում չեն պայթեցվում: Ինչպես տեղեկացնում է թուրքական «Հյուրիեթ» թերթը, փետրվարի 24-ին PKK-ի զինված ջոկատները հարձակում են գործել իրաքյան նավթը Թուրքիայի տարածքով միջերկրական ծով տեղափոխող «Քերքուք-Յումուրթալըք» նավթամուղի Ճիհանկ բնակավայրի մոտով անցնող հատվածի վրա եւ պայթեցրել այն: Արտահոսող նավթը տարածվել է շրջակա միջավայր եւ բռնկվել: Քանի որ ճնշի պատճառով այս կողմ խողովակաշարը չի գործում, նյութական վնասը այնքան էլ մեծ չի եղել: Շատ ավելի մեծ է բարոյական եւ քաղաքական վնասը, քանի որ նման դեպքերը հարցականի տակ են դնում Թուրքիայի տարածքով դեպի Եվրոպա խողովակաշարեր անցկացնելու ծրագրերը: Հիշեցնենք, որ սա վերջին մեկ ամսում նավթամուղի նույն հատվածում իրականացված երրորդ պայթեցումն է:

Թուրքիայում քաղաքական կրքերը գնալով բորբոքվում են: Ըստ դիտորդների, որոշակի սառնություն է նկատվում նախագահ Սուլեյման Դեմիրելի եւ վարչապետ Թանսու Չիլլերի փոխհարաբերություններում: Դա, հավանաբար, բացատրվում է վարչապետի վարած ինքնուրույն ներքին եւ արտաքին քաղաքականությամբ, ստվեր գցելով նախագահի հեղինակության վրա: Այս հակասությունը հատկապես վառ դրսեւորվեց Աթաթուրքի պաշտպանության կարգախոսով ծավալված արշավի ընթացքում, երբ Չիլլերը հանրահավաք հրավիրեց առանց նախապես նախագահի հետ խորհրդակցելու եւ նրան հրավիրեց մասնակցելու հանրահավաքին միայն փաստի արձանագրումից հետո: Դրանով նա ոտնահարեց հանրապետության առաջին դեմքի հեղինակությունը, քանի որ, ըստ սահմանադրության, Թուրքիայում հանրապետական կարգերի եւ ժողովրդավարության խորհրդանիշը նախագահն է:

Հիշեցնենք, որ Սուլեյման Դեմիրելը հրաժարվեց մասնակցել Ստամ-

«ԷԿՈՆՈՏՐԱՆՍ» կորպորացիան
«ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԱՎԻԱՈՒՂԻՆԵՐ»
ավիաընկերության «ԻԼ-62» օդանավով
կատարում է կանոնավոր չվերթներ

ԵՐԵՎԱՆ-ՄՈՍԿՎԱ-ԱՆՔՈՐԻՋ
(ԱԼՅԱՍԿԱ)-ԼՈՍ ԱՆՋԵԼԵՍ

ԱՄՆ մեկնելու թույլտվություն ունեցողները կարող են դիմել մեր երեւանյան գրասենյակ

ՄԻԱԿ ՈՒՂԻՂ ԹՌԻՉՔԸ

ԵՐԵՎԱՆ-ԼՈՍ ԱՆՋԵԼԵՍ
ECONOTRANS
ԼՈՍ ԱՆՋԵԼԵՍ-ԵՐԵՎԱՆ

Դիմեք մեզ եւ 16 ժամում առանց օդանավ փոխելու կհասնեք Լոս Անջելես

Թռիչքները մարտի 6-ին, 27-ին, այնուհետեւ յուրաքանչյուր 14 օրը մեկ

Զանգահարեք ամեն օր ժամը 10-ից 17-ը
27-69-73, 27-48-87 (բացի կիրակի օրից)
Հասցեն Երեւան, Կասյան 6

ԱՐԳԵՆՏԻՆԱ

Կառլոս Մենեմը լավ է բոլորի՝ մասոնների, հրեաների եւ իսլամների հետ

Արգենտինայի նախագահ Կառլոս Մենեմն ընդունեց Արգենտինայի մասոնական օթյակի ղեկավարությանը եւ ցանկություն հայտնեց «ավելի մոտիկից» ծանոթանալ նրա գործունեությանը: Զրույցի ընթացքում նախագահը հարգանք հայտնեց մասոնների նկատմամբ: «Ձեր օթյակը, ասաց [illegible], մեծ ազդեցություն ունի շատ [illegible] քաղաքական զարգացումների վրա: Ես գիտեմ, որ մասոնները բարեկամներ ունեն աշխարհի բազմաթիվ երկրներում»:

Արգենտինական օթյակի առաջնորդ Էդուարդո Վակարոն շոյված էր նման հայտարարությունից: Նրա խոսքով, մասոնների առաջին բարեկամն է ԱՄՆ նախագահ Բիլ Քլինթոնը: Իր ժամանակին արգենտինական 14 նախագահները եղել են օթյակի անդամներ: «Մենք չէինք այցելել Մենեմի նախորդ Ռաուլ Ալֆոնսինին միայն այն պատճառով, որ նրա կառավարության բոլոր անդամները մասոններ էին: Մենեմի նախարարների մեջ նրանք զգալիորեն քիչ են, բայց մեր օթյակի կազմի մեջ մտնում են երկրի իշխանության բոլոր երեք ճյուղերի ներկայացուցիչները», լրագրողներին հայտարարեց օթյակի ղեկավարության անդամ Ալբերտո Պելաեսը:

Արգենտինայում ընդամենը կան 6 հազար մասոն[illegible]: Օթյակի գաղտնի անդամ էր նաեւ արգենտինացիների «նախահայր» Խուան Դոմինգո Պերոնը, որը կազմակերպության մեջ մտավ Իտալիա այցելելու ժամանակ, 40-ական թվականներին: Էդուարդո Վակարոն հայտարարեց, որ «լավ կլինեն օթյակի պատվավոր անդամների ցուցակում ունենալ արգենտինական ոչ թե 14, այլ 15 նախագահներ»:

Կառլոս Մենեմը սիրիացու որդի է, հայրը իսլամ էր դավանում, իրեն դաստիարակել է հրեուհի մի [illegible]: Մենեմը ոչ հրապարակորեն ընդունել է քրիստոնեությունը, սակայն ամուսնացել է մուսուլման կնոջ հետ:

Նախագահի մերձավոր բարեկամները ասում են, թե մինչ Սուլեմա Յոմայի հետ հարսանյաց մատանիներ

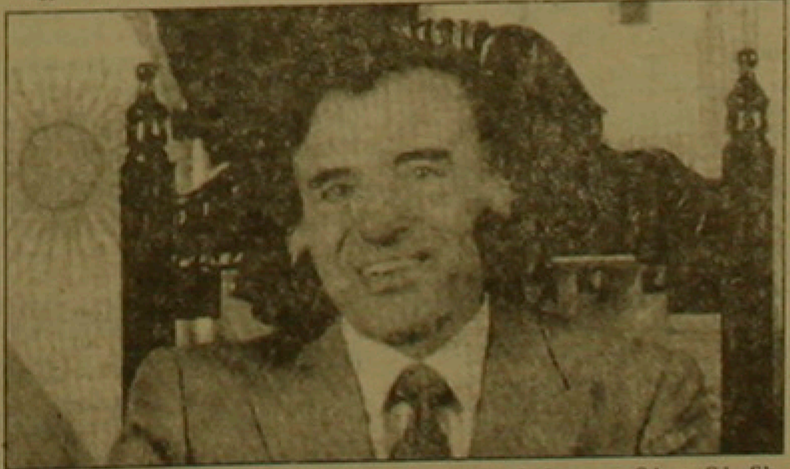

փոխանակելը՝ 1966 թվականի հուլիսի 22-ին Բուենոս Այրեսի իսլամական կրոնական կենտրոնում, նա հաճախ գլխին դնում էր հրեական թասակը եւ հաճախում սինագոգ: Մենեմն ավելի շատ կարդում էր Աստվածաշունչը, քան Ղուրանը: Ոմանք նրան համարում են փորձված կաթոլիկ, իսկ մյուսները՝ իսլամական մահմեդական: Շատ բաներում շնորհիվ Կառլոս Մենեմի Բուենոս Այրեսում հաշտ ապրում են հրեաների եւ արաբների խոշոր համայնքները: Երբ մահափորձ կատարվեց մայրաքաղաքի գլխավոր ռաբբի Սողոմոն Բեն Հոռի նկատմամբ, Մենեմն առաջինը նրան տուն հեռագրեց եւ ցավակցություն հայտնեց: Նրա անձնական կարգադրությամբ դեպքի հետաքննությունը վերցվել էր դաշնային դատավորի եւ ներքին գործերի նախարարի հսկողության տակ: Այդ նույն ժամանակ արտաքին գործերի եւ կրոնի նախարար Գիդո Դի Տելլան Թունիսում, «փակ դռների հետեւում» հանդիպեց Յասեր Արաֆաթի հետ եւ նախագահի անունից նրան հրավիրեց այցելել Արգենտինա:

Արգենտինական մասոնների ղեկավարների հետ հանդիպման ժամանակ Մենեմն իր միջնորդությունն առաջարկեց երկրի կաթոլիկ եկեղեցու ղեկավար կարդինալ Կուարասինոյի հետ նրանց հանդիպման համար:

«Ամբիտո Ֆինանսիերո»

digitised by A.R.A.R.@

Մշակույթ

Հին սերնդի լուսանկարիչների մասին գրված մեր ակնարկաշարը, որն սկսել էինք Նեմրութ Բաղդասարյանին նվիրված հոդվածով, թերի ու խիստ պակասավոր կլիներ, եթե մենք չանդրադառնայինք նրանցից ամենաանվանավորին, լույսի ու ստվերի ամենանուրբ զգացողության տեր անզուգական Յուսուֆ Քարշին, որի մասին ներկայումս, դժբախտաբար քչերը գիտեն: Նյութի ժամանակակից ինչեղությունը պահպանելու նպատակով փորձեցինք պարզել որոշ տվյալներ ծերունազարդ լուսանկարչի ներկայի մասին: Բայց ցավոք, նույնիսկ մասնագետները չկարողացան նորագույն տեղեկություններով հարստացնել մեր գիտելիքները նրա մասին: Ուստի, թերթելով արտասահմանյան մամուլի էջերը, մենք հետաքրքիր հոդվածի հանդիպեցինք The Sunday Times Magasine հանդեսի 1988 թվի փետրվարի 28-ի համարում: Լուսանկարչության ասպարեզում քսաներորդ դարի մեծագույն հանճարի 80-ամյակի առթիվ ԱՄՆ-ի Բարբիկան կենտրոնում բացված ցուցահանդեսի օրերին նրա հետ հանդիպում է ունեցել հանդեսի աշխատակից, լրագրող Ջորջ Պերին: Այն ներկայացնում ենք մեր ընթերցողների ուշադրությանը:

ՀԱԿՈԲ ԾՈՒԽԿՅԱՆ

Յուսուֆ Քարշ. Խառնվածքը բացահայտող կախարդ

Այս տարի Յուսուֆ Քարշը 80 տարեկան է դառնում, բայց նա զարմանալիորեն աշխույժ անձնավորություն է, վայելուչ կերպով հագնված: Կես դարից ավելի է, որ նա զբաղվում է լուսանկարչությամբ եւ այժմ էլ փորձառուրեն ու նախանձելի բծախնդրությամբ շարունակում է կատարել իր սիրած գործը: Քարշի ոսկեդարյակին պատմությանն է հանձնել քսաներորդ դարի մեծագույն դեմքերին: Նկարահանվելու համար Քարշի մոտ լինել նշանակում է համաշխարհային ճանաչում ձեռք բերել եւ այդ ճանաչումը ընդմիշտ հաստատել կնիքով: Էլ-Ալամեյնի բրիտանացի ֆելդմարշալ, հայտնի հրամանատար Մոնտգոմերին այդ արարողությունը անվանել է «Քարշացում»: Նախահեռուստատեսային ժամանակաշրջանում Քարշն էր ամենահայտնի անձնավորությունների լուսանկարները «դարբնողը»:

Յուսուֆ Քարշ. Նիկիտա Խրուշչով, 1963 թիվ:

«Թոշակի անցնե՞մ, զարմանում է Քարշը, իսկ ինչու՞: Ինձ դեռ երիտասարդ թոշակի՞ գնա: Անգլիացի քանդակագործ Հենրի Մուրը ինձ մի անգամ ասել է, այնքան ժամանակ, որ ի վիճակի ես մտածելու, չարժի թոշակի անցնել: Ես միշտ աշխույժ եմ եղել ամբողջ կյանքումս: Հիմա էլ շատ եմ զբաղված»: Նրա կյանքի առաջին տարիները, պարզապես ահավոր էին: Ծնվել է 1908 թվին Արեւմտյան Հայաստանի Մարդին քաղաքում, որ 1915-ին դառնում է թուրքական վայրագությունների անենահոր դրսեւորումների թատերաբեմ: Նրա հարազատներից շատերն են զոհվում, իսկ քույրը մահանում է բծավոր տիֆի համաճարակից: Խոշտանգված ընտանիքին ի վերջո հաջողվում է փախչել եւ դուրս գալ երկրից, թողնելով տուն, ունեցվածք եւ խնայողություն: Գնացքով երկու ամսվա ճանապարհը մեկ ամսում անցնելով հասնում են Սիրիա բեդուինների քարավանի ընկերակցությամբ: Հայրը փորձում է Հալեպում տեղավորել: Այդտեղից, մի քանի տարի անց, 16 տարեկան հասակում Յուսուֆին նավով ուղարկում են Կանադա՝ միանալու հորեղբոր Ջորջ Նախաշին, որին երբեք չէր տեսել եւ որը լուսանկարիչ էր Շերբրուկում (Քվեբեկ):

Նրա կյանքի երազանքն իրականություն է դառնում հորեղբոր օժանդակությամբ: Հետո նա աշակերտում է նաեւ բոստոնաբնակ հայ լուսանկարիչ Ջոն Կարոյին: «Նա ինձ սովորեցրեց տեսնել եւ տեսածս մտածել», ասում է Քարշն իր ուսուցչի մասին, որը մահացել է 1939 թվականին:

1931-ին Քարշը տեղափոխվում է Օտտավա բացելու սեփական արվեստանոցը, մտածելով, որ Կանադայի մայրաքաղաքը նշանավոր դեմքերի միջազգային հանդիպումների կենտրոնը կլինի եւ աշխատելու հետաքրքիր ասպարեզ կբացվի իր առաջ: Նրա առաջին մեծ հնարավորությունը հայտնվում է 1936-ին, երբ լուսանկարում է Կանադայի ընդհանուր կառավարիչ լորդ Թուիդսմուիրին, որն ավելի հայտնի է հասարակությանը որպես արկածային վեպերի հեղինակ Ջոն Բաքըն անունով (ի դեպ, նրան է պատկանում նաեւ «39 աստիճաններ» պատմությունը, որի հիման վրա ֆիլմ է նկարահանվել), այդ թվերի Կանադայի վարչապետ Մաքենզի Կինգի եւ Հյուրոր քաղաքում գտնվող Միացյալ Նահանգների նախագահ Ֆրանկլին Դ. Ռուզվելտի հետ: Նրա լուսանկարները ամբողջ աշխարհով մեկ տպագրվում են եւ վարչապետը դառնում է նրա մտերիմ ընկերը: Նրա միջոցով է, որ Քարշը կարողանում է նկարել իր ամենահայտնի եւ դարի ամենաազդեցիկ լուսանկարը:

«1941-ին Ուինստոն Չերչիլն Օտտավա եկավ խորհրդարանի առաջ ելույթ ունենալու համար: Վարչապետը ցանկություն հայտնեց, որ նրան լուսանկարեմ: Խորհրդարանի նախագահի սենյակում ես մեկ օր առաջ լուսավորությունը կանոնավորեցի եւ երբ իր հայտնի ճառից հետո Չերչիլը մտավ ներս, այնտեղ նրան սպասում էին մի բաժակ խմիչքն ու սիգարը: Միացրեցի լույսերը: Հանկարծակիի եկած, «ի՞նչ է կատարվում», բղավեց նա: Ես հարցրի, թե կարելի՞ է արդյոք լուսանկարել նրան: «Միայն մեկ անգամ», ասաց նա սիգարը բերանին: Ես մոտեցա, սիգարը զգուշավորությամբ հանեցի բերանից եւ մինչ վերադառնում էի դեպի իմ խցիկը, նա այնպիսի տեսք էր ընդունել, կարծես տեղն ու տեղը ինձ բզկտելու էր», հիշում է Քարշը:

Ստացվել էր մի տպավորիչ ու վառ լուսանկար, որտեղ դժկամորեն սիգարից զրկված Չերչիլի խոժոռ դեմքն էր պատկերված: Այնքան մեծ աղմուկ է հանում այն, որ հետագայում դրոշմանիշերի վրա են տպագրում: «Յուսուֆի լուսանկարները 11 երկրներում պատկերվել են դրոշմանիշերի վրա», բացատրում է Էստրելիտա Քարշը, հպարտորեն ցույց տալով Էլիզաբեթ թագուհու 60-ամյակի առթիվ հրապարակ հանված դրոշմանիշը Քարշի նկարած միապետի լուսանկարով:

Տիկին Էստրելիտան Քարշի երկրորդ կինն է: Ամուսնացել են 1962-ին: Չիկագոյից է: Բժշկագիտության մասնագետ: Քարշի առաջին կինը, ֆրանսիացի դերասանուհի Սոլանժ Գոթիեն, որին հանդիպել էր 30-ականների սկզբին Օտտավայում, մահացել է 1960 թվականին:

Քարշի լուսանկարելու ոճը պարզ է, բայց չափազանց ազդեցիկ: Նրա դիմանկարները մոտիկից արված կադրեր են սովորաբար սեւ ֆոնի վրա: Այնտեղ գեղարվեստական ձեւավորման ավելորդ «հանդերձանքներ» չկան, որ կարողանան դիտողի ուշադրությունը շեղել բուն նյութից: Լուսանկարում բնորդի դեմքն է, որ քննողի տպավորություն է թողնում: «Ես սիրում եմ առնվազն մեկուկես ժամ անցկացնել իմ «բնորդի» հետ, նշում է վարպետը, բայց դրանից առաջ ես պետք է պատրաստվեմ այդ բեմային, կարդում ինչքան հնարավոր է շատ գրականություն նրա մասին»: Նիկիտա Խրուշչովի հետ նա 4 ժամ էր անցկացրել, բայց դը Գոլը [illegible] էր գտել, բավարարվելով նրան զբաղեցնել ընդամենը ... 30 վայրկյան:

[illegible] անունով մի լուսանկարիչ, որ նրա արվեստի սիրահարներից է, խոստովանում է, որ «նա աշխարհի մեծագույն դիմանկարային լուսանկարիչն է: Նա այնպիսի արագությամբ եւ վարպետությամբ է տնօրինում հսկա լուսանկարչական ապարատը, որ կարծես այն 35 միլիմետրանոց փոքրիկ սարք լինի, բայց արդյունքում հրաշալի ու թարմ որակի նկարներ են»:

Երբ նույնիսկ Քարշի ոճը որոշ վերիվայրումներ ունեցել է, ապա այժմ, իր կյանքի վերջին տարիներին, անտարակույս պետք է խոստովանել, որ նրա գործը եւ պատմական, եւ գեղագիտական մեծ արժեք ունի:

«Ես փորձել եմ վերարտադրել մեծությունների զգայուն տպավորությունը», ասում է նա: Եւ դա, խոսք, ամենաճիշտ գնահատականն է իր արվեստի»:

ԱԶԳԱԳԻՐ

Թատրոն

Երեւանի դրամատիկական թատրոնի գլխավոր ռեժիսոր Արմեն Խանդիկյանը մեկնել է Կանադա՝ Տորոնտոյի հայոց լեզվի վարժարանի 20-ամյակի առթիվ ներկայացում բեմադրելու: Կվերադառնա ապրիլ ամսին եւ կավարտի «Ռոմեո եւ Ջուլիետ»-ի փորձերը: Ապրիլին պատրաստ կլինեն նաեւ «Սեր, ջազ եւ սատանա» եւ «Ռուսական արջ» ներկայացումները, որոնք էլ կբացեն թատրոնի նոր խաղաշրջանը:

Մրցույթ

Հաագայում բացվել է երիտասարդ դաշնակահարների 7-րդ Սիսեֆենինգյան միջազգային մրցույթը, որ ամենամյա ավանդույթ է դարձել այստեղ 1987 թվականից: Այս տարի առաջին անգամ ելույթ կունենան 42 կատարողներ՝ աշխարհի 15 երկրներից, այդ թվում՝ 4-ը Ռուսաստանից: Վերջիններս են՝ Մոսկվայի կոնսերվատորիայի սաներ Վալերի Բուերինը, Վերա Կամենեւան, Կոնստանտին Շչերբակովը եւ Պետերբուրգի կոնսերվատորիայի ուսանողուհի Պոլինա Գոգենկոն: Մրցույթն անցկացվելու է երեք փուլով, իսկ մարտի 19-ին նշանավոր Կուրհաուզում կկայանա հաղթողների եւ մրցանակակիրների պսակող համերգը:

ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԵՍ

«Ես Ձեզ գրում եմ»

ՍԱՆԿՏ ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 8 ՄԱՐՏ. ՌԻԱ-ՄՆԱՐՔ: «Ես Ձեզ գրում եմ», այսպես է կոչվում Պետերբուրգի Պետրոպավլովյան ամրոցում այս օրերին բացված հազվագյուտ ցուցահանդեսը: Այնտեղ ներկայացված են անցած եւ ներկա դարերի առարկաներ, որոնց միջոցով գրվել են թե պետական փաստաթղթեր, եւ թե ռոմանտիկ նամակներ: Դրանք են սագի փետուրը, կայսերական մամլաչ եւ աստիճանավորների հատուկ թանաքամանները, ճնշածծանները, մետաղյա ծայրով գրիչները եւ այլն: Առանձին սրահում վերականգնված է դարասկզբի փոստային բաժանմունքի կահավորանքը:

Պետերբուրգի պատմության թանգարանի աշխատակից Լյուդմիլա Աֆոնինայի խոսքերով, ցուցահանդեսը կազմակերպված է Մարտի 8-ի տոնի առթիվ, որպեսզի կանանց հիշեցնի նամակագրության ռոմանտիկայի մասին, որը մի տեսակ աննկատելիորեն անհետացել է մեր կյանքից:

ԹԱՏՐՈՆ

Համլետն ընդդեմ Համլետի

Այսպես է վերնագրել L'Express շաբաթահանդեսը Շեքսպիրի ամենատարածված պիեսի փարիզյան նոր բեմականացման մասին հոդվածը: Բեմադրիչն անգլիացի է՝ Թերրի Հենդս, որ դանիական արքայազնի դերը վստահել է ֆրանսիացուն՝ Ֆրանսիս Հյուստերին (ի զարմանս եւ ի դժգոհություն բրիտանացիների):

«Համլետի» մեկնաբանման տարբերակները բազում են, քանի որ լայն է պիեսի իմաստային դիապազոնը: Հաճախ բեմականացման պատմությունն առնչվել է քաղաքական իրադարձություններին: Այս անգա՞մ: Ներկայացման ասացող հուշում է դերակատարը. «Պիեսը մեզ մատուցում է, որ դաժանությունը կարող է մթագնել գիտակցությունը, հասցնել խենթության: Տեսեք, թե ինչ է կատարվում Բոսնիայում: Մեզնից թաքցնում են ճշմարտությունը՝ «մեղմացուցիչ դեմք հանգամանքը» տողարկելով ազգայնականության զգման պահանջով: Իրականում «Համլետը» պատերազմական պիեսն է: Իսկ մեր [illegible] պատերազմ է: Ինչ խոսք, եվրոպացիները [illegible] են, երբ «Համլետը» ֆրանսիական բեմ բարձրանում [illegible] պատերազմական [illegible] բանեքսով:

Լ. Կ.

[illegible]

Հուշակոթողը գետնի տա՞կ

Պատմության մեջ, երեւի, առաջին անգամ ենք հանդիպում այսպիսի փաստի, որի մասին տեղեկացանք Art in America հանդեսի փետրվարյան համարից: 1986 թվականին Համբուրգում (Գերմանիա) կառուցված մոտ 14 մետր բարձրություն ունեցող մի հուշակոթող, որը նվիրված էր «Ֆաշիզմի, պատերազմի եւ բռնության դեմ մղվող պայքարին», վերջերս ամբողջովին իջեցվել է ... գետնի տակ: Դրա ճակատագիրը այդպես էլ նախատեսված է եղել այն կառուցող արվեստագետների՝ Յոխեն Գերցի եւ նրա խորվաթուհի կնոջ՝ Էսթեր Շալեւ-Գերցի կողմից: Քառակուսի կապարապատ հուշակոթողի նպատակն այն էր, որ անցորդները հնարավորություն ունենային դրա վրա մետաղյա սուր գրիչով իրենց անունները ու վերաբերմունքն ազատորեն արտահայտելու շատ գերմանացի-

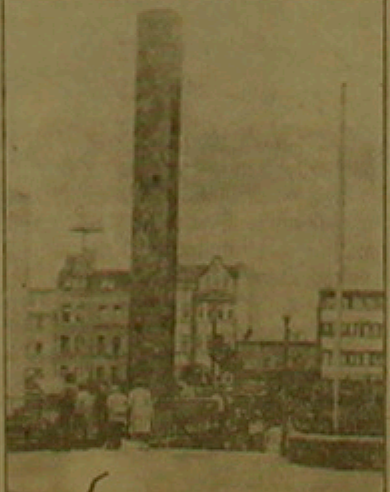

Հուշակոթողը 1986 թ.

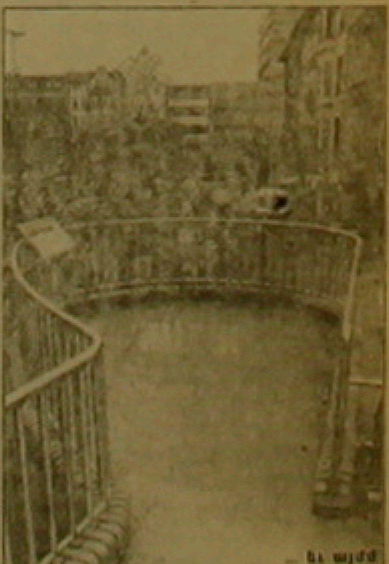

— եւ այժմ

ների կողմից դեռեւս «տաբու» համարվող Երրորդ Ռայխի դաժան ժամանակաշրջանի մասին: Հատուկ սարքավորումներով օժտված հուշակոթողը այնպես է կառուցված եղել, որ մաս առ մաս 7 տարիների ընթացքում պետք է իջեցվեր գետնի տակ, որպեսզի նորանոր ազատ տարածություններ ստեղծվեն նոր արձանագրությունների համար: Այժմ 7 տարի անց հուշակոթողը ամբողջովին անցել է գետնի տակ եւ ծածկվել սալահատակով, որին ամրացված հուշատախտակի վրա 7 լեզվով գրված է հետեւյալ մակագրությունը. «Վերջում, պարզվում է, որ միայն մենք ինքներս կարող ենք անարդարության դեմն առնել»: Ինչպիսի հետաքրքիր ու տարօրինակ փաստերի չես հանդիպի այս խելակորույս, խելակորույս աշխարհում:

Հ. Օ.

digitised by A.R.A.R.@

ՍՓՅՈՒՌՔ

Հայաստանցի մարզիկները Լիբանանում միաբանության խորհրդանիշ

ՏԱՄԱ ՄՈՍԿՈՖՅԱՆ
Սեփ. թղթ. Բեյրութ

Յուրաքանչյուր շաբաթվա վերջին բազմահազար ֆուտբոլով «ընդդ-ներ» անվերջ շարերով ուղղվում են Բեյրութի, Տրիպոլիի, Սայդայի եւ Տուրի գլխավոր մարզադաշտեր: Իրենց ղեկավարների առարկա ֆուտբոլային ակումբների դրոշներով զարդարված ավտոբուսները խաղերի օրերին փակում են Լիբանանի մայրաքաղաքի մուտքերը: Երկրի կաթվեն զգալի առաջնությունը շարունակվում է՝ փորձելով մոռացության տալ երկարամյա քաղաքացիական պատերազմի արյունոտ հուշերը: Վերածնունդ ապրող լիբանանահայ գաղութը ձգտում է իր խոսքն ասել նաեւ [illegible] ասպարեզում: Սփյուռքահայ մարզական կյանքը գավառի նախանցից հետո դարձյալ վերակազմավորման շրջան է ապրում: Իսկ Լիբանանի մեջ Հայաստանից հրավիրված պրոֆեսիոնալ ֆուտբոլիստները, բասկետբոլիստ-բասկետբոլիստուհիները եւ մարզիչները նիհանալի աշխատանք են տանում հայկական ակումբներում: Նրանք հաճախ անկամա դառնում են միջկուսակցական միաբանության գործող անձեր:

Լիբանանի ֆուտբոլի բարձրագույն խմբի 1993-94 թթ. առաջնության «նորեկներից» են Խորեն Հովհաննիսյանն ու Աբոս Բաղդոյանը (ՀՄԸՄ), Գուրգեն Ենգիբարյանն ու Գեւորգ Կարապետյանը (ՀՄՄ): Այս խաղակը, միանալով անցյալ տարվա հայաստանցիներին՝ Վարդան Ղազար[illegible] (ՀՄԸՄ), Բարկեն Մելիքյանին ու Վիտալի Աղասյանին (ՀՄՄ), դարձել են Լիբանանի ֆուտբոլի հարձակողական սուր խաղաոճի լավագույն ներկայացուցիչները: Աբրահամյանն ու Իգիթբաշյանը (ՀՄՄ) առայժմ պահեստային խաղացողներ են, որովհետեւ Լիբանանի ֆուտբոլի ֆեդերացիան միայն երեք օտարահպատակ ֆուտբոլիստների է արտոնում միաժամանակ մասնակցել մեկ խաղի: Իսկ ֆեդերացիայի պատասխանատու քարտուղար Ռահեֆ Ալամեն ուրախ է, որ հաջորդ մրցաշրջանում միայն երկու օտարահպատակ ֆուտբոլիստ իրավունք կունենան մասնակցել մեկ խաղի: Գալով լիբանանյան ֆուտբոլի ընդհանուր վիճակին ու կացությանը, պետք է ընդունել, որ այն օրըստօրե հառաջանում [illegible] մեջ է: Ամեն ակումբ իր [illegible] ունի քաղաքական, սոցիալ-տնտեսական հենարան, եւ շատերը չեն թաքցնում իրենց կրոնական կամ կուսակցական պատկանելությունը: Լիբանանի հնգակի չեմպիոն «Անսարի» գլխավոր հովանավորն է երկրի վարչապետ Ռաֆիկ Հարիրին: Ամենեւին զարմանալի չէ, որ այս թիմն իրավունք ստացավ մասնակցել փետրվարի սկզբներին Բանգլադեշում կայացած Ասիայի գավաթի խաղերին: Լիբանանի «Սեվկերսի» նման համաշխարհային ընկերությունների եւ լիբանանյան LBC, MTV, Futuri TV հեռուստատեսային կայանների հովանավորչական ծառայություններից: Գալով լիբանանահայ առայժմ միակ հեռուստատեսային կայանին՝ ATN-ին, ապա ՀՄՄ-ի ֆուտբոլիստները հագնում են նրա գինանշանը կրող շապիկները, փոխարենը՝ փոքր պաստառի վրա ակումբի գովազդը հեռուստատեսությամբ ցուցադրելու համար: Ամեն շաբաթ օր ժամը 15:30-ին հայկական հեռուստակայանը հեռուստադիտողների ուշադրությանն է ներկայացնում միջազգային մարզական կյանքին նվիրված հատուկ ծրագիր, որը պատրաստում է տողերիս հեղինակը: Իսկ «Ռադիո-Նաիրիի» ծանր մարզական հաղորդավարուհին է Սիլվա Եփրեմյանը: Մարզական հաջող ծրագրեր են պատրաստում նաեւ «Ռադիո-Վանա ձայնը» եւ լիբանանյան սեփական կայանները: Լիբանանում լույս են տեսնում ֆուտբոլին նվիրված երկու տասնյակ թերթեր: Հայկական միակ «Մարզական» շաբաթաթերթը կուսակցական ուրույն շրջանակների ճնշման տակ մի քանի շաբաթ առաջ դադարեց լույս տեսնել: Շաբաթաթերթի գլխավոր խմբագիրն է երեւանյան շրջանավարտ Գրիգոր Քեոսեյ-ըյանը: Առաքական թե թերթ եւ մարզական մամուլը շատ բարձր են գնահատում հայկական երկու թիմերի խաղամակարդակը, մանավանդ Խորեն Հովհաննիսյանի, Աբոս Բաղդոյանի, Բարկեն Մելիքյանի, Վիտալի Աղասյանի խաղակի անկրկնելի վարպետությունը: Ղարաբաղյան պատերազմի հետ հայրենի ֆուտբոլիստների հոյակը Լիբանանի մեջ մեծ հետաքրքրություն է առաջացրել դեպի հայաստանյան ֆուտբոլը եւ Հայաստանի ճակատագիրը: Լիբանանում լայն ճանաչում ունի ՀՄՄ-ի նախկին մարզիչ, այժմ «Ահլի Սարքայի» գլխավոր մարզիչ Սուրեն Բարսեղյանը, որը թիմի ռմբարկու Աբոս Ավետիսյանի հետ բարձր է գնահատվում ֆուտբոլասերների կողմից: ՀՄՄ-ի այժմյան գլխավոր մարզիչ Արկադի Անդրեասյանը փորձում է իր տրամադրության տակ եղած լայն միջոցներն օգտագործել առաջնությունում բարձր տեղ գրավելու համար: Միաժամանակ լիբանանահայ ֆուտբոլասերները երբեմն սուր քննադատության են ենթարկում Անդրեասյանին ու Հովհաննիսյանին, երբ ՀՄՄ-ն եւ ՀՄԸՄ-ն հանդես են գալիս իրենց կարողություններից ցածր: Այն հսկայական գումարները, որոնք վատնվում են լիբանանահայ ֆուտբոլի վերելքն ապահովելու եւ վերջինիս միջոցով լիբանանահայությունը միաբան պահելու համար, պետք է հաջողությամբ պսակվեն: Հայրենիքի ֆուտբոլիստներն ու մարզիչները մեծ աշխատանք ունեն կատարելու այդ դժվարին առաքելության համար: Մաղթում ենք, որ դեռ ողջ խաղաղություն ու վերակառուցում ընթացող Լիբանանը դարձյալ իր պատվավոր տեղը գրավի արաբական ֆուտբոլում:

Գրոհում է կապանցի Վարդան Ղազարյանը (ՀՄԸՄ, Բեյրութ)

Առաջնության աղյուսակը 18 տուրից հետո

1. Անսար 28, 2. Ռասինգ 22, 3. Սաֆա 21, 4. Սաժեն 20, 5. ՀՄԸՄ 19, 6. ՀՄՄ 18, 7. Շաբաբ Սահել 18, 8. Ահլի Ալեյ 17, 9. Նժմե 16, 10. Ահլի Սարքա 16, 11. Թադամոն Սուր 16, 12. Սալամ Զղորթա 15, 13. Ռիադա 12, 14. Քըրծ 12

ՖՈՒՏԲՈԼ

«Երազանքի» վստահ մուտքը

ՍՈՒՐԵՆ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆ
Մարզական մեկնաբան

Արմավիրի «Յոթեւյանական» մարզադաշտում մեկնարկեց Ղարաբաղի անկախության պայքարում զոհված ազատամարտիկների հիշատակին նվիրված ֆուտբոլային մրցաշարը, որին մասնակցում են ՀՀ բարձրագույն խմբի 7 ներկայացուցիչներ՝ Երեւանի ՅՄԸՄ-ն, ՅՄՄ-ն, «Կանաչը», «Երազանքը», Աբովյանի «Կոտայքը», Էջմիածնի «Զվարթնոցը», Արարատի «Ցեմենտը» եւ նորաստեղծ ԲԿՄԱ-ն: Մրցաշարը թիմերի համար հանրապետության գավաթի խաղարկության եւ առաջնության շեմին ուժերի կարեւոր ստուգատես է: 1-ին խաղից առաջ տեղի ունեցավ մրցաշարի բացման հանդիսավոր արարողությունը: Այնուհետեւ առաջինն ասպարեզ դուրս եկան 2-րդ խմբում ընդգրկված «Երազանքն» ու նորաստեղծ ԲԿՄԱ-ն (թիմերը նախնական փուլում բաժանվել են երկու խմբերի): Թվում էր, բանակայինները, որոնք վստահ հաղթանակ տարան «Հայաստանի Հանրապետություն» թերթի կողմից օրերս կազմակերպված մինի ֆուտբոլի մրցաշարում, արժանի դիմադրություն ցույց կտան փորձառու մրցակցին, սակայն «Երազանքի» առավելությունը ընդհանուր ակնհայտ էր, որն էլ հաղթեց 6-0 հաշվով: Անհամեմատ հետաքրքիր ու լարված պայքարում անցավ նույն խմբում ընդգրկված «Կոտայքի» եւ «Ցեմենտի» մրցավեճը: Առայժմ դեռ թիմերը ֆեդերացիա չեն ներկայացրել իրենց վերջնական հայտերը, բայց «Ցեմենտի» եւ «Կոտայքի» կազմում հայտնվել էին ծանոթ ֆուտբոլիստներ: Աբովյանցիների կազմում խաղում էր Բեյրութից վերադարձած նախկին արարատցի Պողոս Գալստյանը, որը արտասահման մեկնելուց առաջ խաղում էր ՅՄԸՄ-ում եւ նրա կազմում դարձավ ՀՀ 1-ին չեմպիոն, ինչպես նաեւ Վրաստանում իր ուժերը փորձած Հենրիկ Բերբերյանը:

Իսկ «Ցեմենտի» կազմում [illegible] էր գալիս մեկ այլ բազմավաստակ ֆուտբոլիստ՝ Սերգեյ Հայրբաբամյանը, որը վերջին տարիներին խաղում էր Պիկ[illegible] «Իմպուլս» թիմում: Ի դեպ, վերջինս դարձավ մեկ գոլի հեղինակը: Չնայած «Ցեմենտը» հաղթեց 2-1 հաշվով, սակայն զգացվում էր, որ «Կոտայքի» խաղում [illegible] համեմատ զգալի տեղաշարժ կա դեպի դրականը:

ՇԱԽՄԱՏ

Չորս հայ գրոսմայստեր սփյուռքում

Կասպարովը մոտենում է Կարպովին

ԶԱՐԻԿ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

Շախմատը հայերի համար ազգային խաղի նշանակություն է ստացել: Մեր հայրենակիցներն ակտիվորեն զբաղվում են «խելքի մարզանքով» եւ նկատելի հաջողությունների հասնում աշխարհի ամենատարբեր անկյուններում: Այս հետեւությունը կարելի է անվարան անել ծանոթանալով ՖԻԴԵ-ի տվյալներին: Միջազգային ֆեդերացիայի պաշտոնական անհատական գործակիցներ են ստացել տասնյակ երկրներում ապրող հայ շախմատիստներ: Պատկերը ավելի հստակեցնելու համար արժե առանձին ցուցակներով ներկայացնել նախկին խորհրդային մարզիկներին եւ «ավանդական» սփյուռքի ներկայացուցիչներին:

Եւ այսպես, մերձավոր սփյուռքում այսօր չորս հայ գրոսմայստերներ կան: Նրանցից ամենաճանաչվածը՝ Կասպարովը, ինչպես հայտնի է, դուրս է մնացել ՖԻԴԵ-ի ցուցակներից: Մյուսներն են փորձառու վետերաններ Բաղիրովն ու Զայցեւը եւ երիտասարդ Դոխոյանը, որը, հիշեցնենք, մտնում է երկրագնդի 100 ուժեղագույնների մեջ: Միջազգային վարպետի կոչում է կրում Բագատուրովը, որն անցյալ տարի հանդես եկավ աշխարհի առաջնության միջփնջային մրցաշարում:

Տաղանդավոր պատանի շախմատիստներից նախեւառաջ պետք է ուշադիր հետեւել թբիլիսցի Մովսիսյանի եյույթներին: 15-ամյա Սերգեյը, որին, ի դեպ, տարիներ շարունակ օգնել է երեւանցի մարզիչ Վրեժ Օրդյանը, արդեն հասցրել է իրեն դրսեւորել պատանեկան միջազգային պաշտոնական մրցումներում: Ավելի եւս փոքր 14 տարեկան է մեկ այլ թբիլիսցի շնորհալի մարզիկ՝ Արթուր Չիբուխչյանը: Մի փոքր դանդաղեցրել է իր առաջընթացը, բայց բավականին շնորհալի շախմատիստ է 21-ամյա տաշքենդցի Ալեքսանդր Պառնյանը:

Շատ լայն է հեռավոր սփյուռքի շախմատիստների աշխարհագրությունը: Բայց նրանց մասին՝ հաջորդ անգամ:

Իսկ Լինարեսի մրցաշարում տարբերությունն առաջատարների միջեւ փոքր-ինչ կրճատվեց: 9-րդ մրցափուլում Կասպարովը ոչ-ոքի խաղաց Շիրովի հետ եւ այժմ ունի 8 միավոր: Կասպարովը գեղեցիկ հաղթանակ տարավ Կամսկու նկատմամբ եւ վաստակեց 7 միավոր: Մինչեւ պայքարի ավարտը մնաց չորս մրցափուլ:

Գրոսմայստեր Յուրի Դոխոյանը

Մերձավոր սփյուռքի շախմատիստների անհատական գործակիցները

1.	Յու. Դոխոյան (Ռուս.)	2570
2.	Վլ. Բաղիրով (Լատ.)	2525
3.	Գ. Բագատուրով (Վրաս.)	2500
4.	Ի. Զայցեւ (Ռուսաստան)	2430
5.	Ս. Հովհաննիսյան (Ռուս.)	2425
6.	Ս. Մովսիսյան (Վրաս.)	2395
7.	Վլ. [illegible] (Ռուս.)	2380
8.	Վլ. Գա[illegible] (Ռուս.)	2340
9.	Ալ. Պառնյան (Ուզբ.)	2315
10.	Ռ. [illegible] ([illegible])	[illegible]
11.	Գ. Գասպարյանց (Ռուս.)	[illegible]
12.	Ա. Չիբուխչյան (Վրաս)	[illegible]
13.	Կ. Գեւորգյան (Ռուսաստան)	[illegible]
14.	Գ. Պողոսյան (Ռուսաստան)	[illegible]

ԲՈՆՑԱՄԱՐՏ

Կավէ ձեռնոցի «աստղերը» Դուբլինի ռինգում

Մարտի 11-12-ը Դուբլինում կանցկացվեն սիրողական բռնցքամարտի աշխարհի «աստղերի» մենամարտերը: Այստեղ տեղի կունենան 1993 թ. չեմպիոնների եւ փոխչեմպիոնների միջեւ «մարտահրավերների» մրցամարտերը: Ինչպես հաղորդ[illegible] է Սնարի թղթակիցը, աշխարհի «առաջին ձեռնոցների» թվում օինգ դուրս կգա նաեւ աշխարհի չեմպիոն երեւանցի Նշան Մունչյանը: Սպասվում է, որ հայ տանկի բռնցքամարտիկի մրցակիցը, ինչպես եւ Տամպերեում տեղի ունեցած աշխարհի առաջնության եզրափակիչ մրցամարտում, կլինի բուլղարացի Դանիել Պետրովը: Դա կլինի Մունչյանի առաջին մեկնարկն աշխարհի չեմպիոնի կոչումը նվաճելուց հետո: Դա տասխանատու մրցավեճին Մունչյանը նախապատրաստվել է Երեւանում իր մարզիչ Արմեն Անտոնյանի գլխավորությամբ: Ընթացիկ մրցաշրջանում աշխարհի չեմպիոնը մտադիր է մասնակցել նաեւ աշխարհի գավաթի խաղարկությանը, որը տեղի է ունենալու Թայլանդում, ինչպես նաեւ Սանկտ Պետերբուրգում կայանալիք «Բարի կամքի խաղերին»:

ԹԵՆԻՍ

Նախանձելի հոնորարներ

1994 թ. մրցաշրջանը նոր է թափ առնում, սակայն երկու թենիսիստների է կամուտներն արդեն անցել են կես միլիոնից: Փիթ Սամփրասի հոնորարը կազմում է 639038 դոլլար: Ստեֆան Էդբերգն ստացել է 613495 դոլլար: Նրանցից զգալիորեն հետ է մնում 3-րդ տեղում գտնվող Գորան Իվանիշեւիչը՝ 341815 դոլլար: 20 լավագույնների մեջ են նաեւ ռուսաստանցի երեք թենիսիստներ: 12-րդ տեղում է Ալեքսանդր Վոլկովը՝ 195057, 15-րդը Եվգենի Կաֆելնիկովն է՝ 157097, իսկ 18-րդ տեղում գտնվող Անդրեյ Օլխովսկու շահույթը կազմում է 153140 դոլլար:

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Օրակարգ

ԱՐՏԱԴՐԱԿԱՆ ՆՈՐՈՒՅԹ

Կեղծ փողերի թակարդ

ՄԱՐԳԻՏ ԲԱԲԱՅԱՆՅԱՆ

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ, 9 ՄԱՐՏ։ Ովքեր առեւտուր են անում կեղծ տարադրամներով, շուտով խիստ նեղանալու է նրանց տեղը «սեւ շուկայում» կամ էլ պետք է հուսալ, որ ստիպված են լինելու թողնել այդ զբաղմունքը։ Երեւանի «Էլեկտրոն» գործարանի ինժեներները մշակել են մի ինքնաշխատ սարք, որը տեղ չի թողնում նման մութ գործերի համար։ Բաճկոնի գրպանիկում ունենալով այդ փոքրիկ առարկան, յուրաքանչյուր ոք հեշտությամբ կարող է խուսափել հնարավոր խաբվելուց։ Ձայնային ազդանշանով եւ էլեկտրական լույսի առկայծումով այն անմիջապես արձագանքում է, երբ նրա հետ շփվում է իսկական դրամը։ Եւ ընդհակառակը, միանգամայն անտարբեր է նմանակների հանդեպ։ Մարտկոցով աշխատող սարքը, որին լիովին կարելի է վերագրել կեղծ փողերի թակարդի դեր, [illegible] մշակված է այնպես, որ մագնիսա[illegible]ն դաշտի օգնությամբ ստուգում [illegible] ամերիկյան դոլարը, ռուսական [illegible] ռուբլին եւ անգլիական [illegible] ֆունտ ստեռլինգը եւ այլն։ Գործարանի [illegible] Ակոբ Հակոբյանի վկա[illegible]ֆի զանգվածային ար[illegible] կսկսվի առաջիկա մեկ [illegible]ամսում։ Նախատեսված է [illegible] թողարկել 10000 այդպիսի [illegible] սարք։

ԱՄՆ-ՃԱՊՈՆԻԱ

Տոկիոյի դեմ առեւտրական պատժամիջոցներ

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ, 9 ՄԱՐՏ, ԲԻԶՆԵՍ ՏԱՍՍ-ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ։ Ամերիկացիների մեծ մասը հանդես է գալիս Տոկիոյի դեմ առեւտրական խիստ պատժամիջոցների ձեռնարկման օգտին, եթե ճապոնական շուկաները չբացվեն ամերիկյան ապրանքների առջեւ։ Դա պարզ է դարձել Ասոշիեյթեդ-պրես գործակալության անցկացրած հանրային կարծիքի հարցումից։ Այն հարցին, թե Քլինթոնի վարչակազմը կոնկրետ ինչ քայլեր պետք է ձեռնարկի, հարցման մասնակիցների 70 տոկոսը պատասխանել է, թե պետք է սահմանափակվեն Միացյալ Նահանգների տարածքում վաճառվող ճապոնական արտադրանքի անվանացանկն ու ծավալը։ 8 տոկոսը գտնում է, որ հարկավոր է ճապոնական ապրանքների վրա հաստատել ներմուծական բարձր տուրք եւ դրանով իսկ դրանք պակաս մրցունակ դարձնել տեղական շուկայում։ 44 տոկոսը հայտարարել է, թե անձամբ կհրաժարվի ճապոնական ապրանքների ձեռք բերումից։ Հետազոտության մասնակիցների 55 տոկոսի կարծիքով, Ճապոնիայի տնտեսական զորությունը սպառնալիք է ԱՄՆ-ի տնտեսական բարօրության համար։ 41 տոկոսը հակառակ կարծիքն է հայտնել։

Բելգիան մտահոգություն է արտահայտել Ճապոնիայի նկատմամբ իր առեւտրական օրենսդրության 301-րդ հոդվածը կիրառելու ԱՄՆ-ի մտադրության առթիվ, հոդված, որը թույլ է տալիս պատժամիջոցներ ձեռնարկել իրենց շուկաներում ամերիկյան ապրանքների մուտքը սահմանափակող երկրների դեմ։ «Թեեւ այդ որոշումը բացատրվում է Ճապոնիայի նկատմամբ ԱՄՆ-ի առեւտրական մեծ պակասորդով, ասվում է Բելգիայի արտաքին առեւտրի նախարար Ռոբեր Ուրբենի հայտարարության մեջ, այդ մասին հայտարարվեց միանգամայն անհարմար պահի ԳԱՍՏ-ի շրջանակներում համաշխարհային առեւտրի ազատականացման դժվարին բանակցությունների ավարտից անմիջապես հետո»։ Բելգիացի նախարարի կարծիքով, 301-րդ հոդվածի կիրառումը «լիովին հակասում է սակագների եւ առեւտրի գլխավոր համաձայնագրի ոգուն, որով նախատեսված են անօրինական մրցակցության դեմ ուղղված կոնկրետ արարողակարգեր»։ Հայտարարության մեջ ընդգծվում է, որ հարկավոր է ամեն գնով խուսափել առեւտրական հակամարտությունները լուծելիս միակողմանի միջոցների կիրառմանը վերադառնալուց։

ԿԱՐԳԱՎՈՐՈՒՄ

Ալիեւ. Ռուսաստանի միջնորդիչ առաքելությունը ապարդյուն

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ։ Չինաստանի ղեկավարությանը հավաստեց իր հաստատակամ դիրքորոշումը պետությունների սահմանների բռնի փոփոխումը եւ դրանց տարածքային ամբողջականության նկատմամբ ոտնձգությունն անթույլատրելի են։ Նման մոտեցումը անչափ կարեւոր է Բաքվի համար, հայտարարեց Ադրբեջանի նախագահ Ալիեւը, որն այցով գտնվում է Պեկինում։ «Ադրբեջանը, ընդգծեց նա, պատերազմ չի ցանկանում եւ ձգտում է հասնել ռազմական գործողությունների դադարեցման, ինչպես է գալիս հակամարտությունը խաղաղ միջոցներով կարգավորելու օգտին։ Ընդ որում, պարտադիր պայման են հայկական զինված կազմավորումների անվերապահ դուրսբերումը Ադրբեջանի զինագրավված տարածքներից, նրա տարածքային ամբողջականության եւ սահմանների անխախտելիության ապահովումը»։ Լեռնային Ղարաբաղի կարգավիճակը վերանայելու հնարավորությունը նա շաղկապեց այդ պայմանների կատարման հետ։ Անդրադառնալով ղարաբաղյան հակամարտության դադարեցման խնդրում Ռուսաստանի դերին, Ալիեւը նշեց, որ Ռուսաստանը մշտապես մասնակցում է կարգավորման գործընթացին, բայց առայժմ արդյունքներ չկան։

Շեւարդնաձեն շնորհակալ է Քլինթոնից

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ։ «Ես շնորհակալ եմ ԱՄՆ-ի նախագահ Բ. Քլինթոնից, բոլոր նրանցից, ում հետ այստեղ շփումներ ունեցա։ Մենք կանխապահովեցինք առավելագույն հնարավոր աջակցության խոստումներ», Վաշինգտոնի մամլո ազգային ակումբում կայացած մամլո ասուլիսում հայտարարեց Վրաստանի պետության ղեկավար Է. Շեւարդնաձեն։ Է. Շեւարդնաձեն հանդիպում ունեցավ Համաշխարհային բանկի նախագահ Լ. Փրեսթոնի եւ Արժույթի միջազգային հիմնադրամի կարգադրիչ տնօրեն Մ. Կամդեսյուի հետ։ Այդ հանդիպումների ընթացքում խոսակցության նյութը հանրապետության տնտեսության վերելքի գործում այդ միջազգային ֆինանսական կազմակերպությունների հետ համագործակցության ընդլայնումն էր։ Է. Շեւարդնաձեն զրուցակիցներին համոզեց, որ չնայած ռազմական գործողություններին եւ դրանց հետեւանքների հետ կապված բոլոր դժվարություններին, Վրաստանը հաստատակամ է ընթանալ շուկայական բարեփոխումների ուղեգծով։

Նախորդ օրը Շեւարդնաձեն հանդիպում էր ունեցել ԱՄՆ-ի պաշտպանության նախարար Ուիլյամ Պերրիի հետ, որի ընթացքում համաձայնություն էր կայացել երկու երկրների միջեւ զինվորական կցորդներ փոխանակելու եւ ԱՄՆ-Վրաստան պաշտպանության մարզում համագործակցությունը ամրապնդելու ուղղությամբ։

ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ

Բնակիչները հարձակվում են էլեկտրասնուցման կետերի վրա

ԵՐԵՒԱՆ, 8 ՄԱՐՏ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ։ Երեւանի քաղխորհրդի գործկոմի կողմից անկախ էլ. մատակարարման օբյեկտներին կատարված ապօրինի միացումների դեմ պայքարի հետ կապված հաճախացել են բնակիչների հարձակումները էլեկտրասնուցման օբյեկտների, ինչպես նաեւ իրավապահ մարմինների ներկայացուցիչների վրա։ Սպանդարյանի շրջանում, ուժ գործադրելով, բնակիչների մի խումբ փորձել է խանգարել ՆԳ աշխատակիցներին անջատել ապօրինի միացումները։ Արդյունքում 3 մարդ է ձերբակալվել։ Եւս 4 մարդ ձերբակալվել է Հարավային էլեկտրացանցի օբյեկտների վրա հարձակվելու համար։ Երեւանի «Պետէներգահսկողության» վարչությունից հայտնեցին, որ իրենք արձանագրել են բնակիչների կողմից նման խախտումների 8 դեպք։ Նախատեսվում է անկախ էլեկտրասնուցում ունեցող կազմակերպությունների եւ ձեռնարկությունների լրացուցիչ ստուգայցեր անցկացնել պարզելու համար, թե ինչպես է օգտագործվում էլեկտրաէներգիայի նրանց հատկացված քանակը։ Վարչության տվյալներով, կարգը խախտողներից են, օրինակ, հացի թիվ 1 եւ 2 գործարանները։ Դարձյալ արձանագրվել են Երեւանի մետրոպոլիտենի վերգետնյա տարածքներից մեծ քանակությամբ էլեկտրասնուցման լարերի հափշտակման դեպքեր։ Այստեղ գրանցվել է նաեւ վագոնների ապակիները կոտրելու 15 դեպք։ Ձերբակալվել է 2 անչափահաս չարագործ։

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ

Իրանի քաղաքացիներ Սարո եւ Գրիգոր Խոջաասարյանները վաճառում են Արաբկիր IV-ում գտնվող առանձնատունը (700 քառ. մ հողակտոր եւ մեկ հարկանի տնակ 100 քմ մակերեսով)։ Գումարը որպես օգնություն փոխանցվելու է ԼՂՀ-ի պաշտպանության նախարարությանը։ Ցանկացողներին խնդրվում է զանգել 52-73-27 հեռախոսահամարով։

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ

«ԱՍՊԱՐԵԶ» միավորումը հայտարարում է իր լուծարման մասին։

ՀԱԿԻՐՃ

Կարող են բողոքի գործողություններ ձեռնարկվել

ԿՈՒՐՍԿ, 9 ՄԱՐՏ, ՌԻԱ ՍՆԱՐՔ։ Կուրսկի ատոմակայանի աշխատավորական կոլեկտիվի խորհուրդը եւ արհմիությունը նշել են, որ կայանին էլեկտրաէներգիայի սպառողների պարտքը հասել է ավելի քան 85 միլիարդ ռուբլու, ինչը ծայր աստիճան խարխլում է «ատոմագործների» բյուջեն. աշխատավարձ վճարելու, վառելանյութ գնելու միջոցներ չկան։ Աշխատավորական կոլեկտիվի խորհուրդը եւ արհմիությունը կառավարությունից պահանջել են շուտափույթ մարել պարտքը։ Եթե մինչեւ մարտի 10-ը իրավիճակը չփոխվի, ապա կայանում կարող են սկսվել բողոքի գործողություններ՝ հացադուլներ, էներգաբլոկների բեռնվածության նվազեցում մինչեւ այն մակարդակը, որը կապահովի ատոմակայանի շահագործման անվտանգությունը։ Դա նշանակում է, որ «էներգաքաղց» կլինեն Կուրսկի եւ Բելգորոդի մարզերը։

Լրացուցիչ Մոսկվա-Դուբայ-Մոսկվա

ԴՈՒԲԱՅ, 9 ՄԱՐՏ, ՌԻԱ ՍՆԱՐՔ։ Մարտի 27-ից Աերոֆլոտը կապահովի երկու լրացուցիչ չվերթ Մոսկվա-Դուբայ-Մոսկվա երթուղիով, օգտագործելով ԻԼ-86 ինքնաթիռներ։ Այդ մասին Դուբայի օդանավակայանում (ԱՄԷ) կայացած մամլո ասուլիսում հաղորդեց Ռուսաստանի միջազգային օդուղիների ներկայացուցիչը։ «Ալ Մաջիդ թրեւել» ընկերությունը՝ Աերոֆլոտի գլխավոր համագործակիցը, նախատեսում է ամռանը կազմակերպել եւս երեք «մաքոքային» չվերթներ։

Լիտվա-Ռումինիա պայմանագիր

ՎԻԼՆՅՈՒՍ, 8 ՄԱՐՏ, ՌԻԱ ՍՆԱՐՔ։ Այսօր այստեղ Լիտվայի նախագահ Ալգիրդաս Բրազաուսկասը եւ Ռումինիայի նախագահ Իոն Իլիեսկուն ստորագրեցին բարեկամության ու համագործակցության միջպետական պայմանագիր։ Համապատասխան նախարարությունների մակարդակով ստորագրվեցին նաեւ տնտեսական ու մշակութային համագործակցության համաձայնագրեր։ Նույն օրը Վիլնյուսի համալսարան այցելելուց հետո Ռումինիայի պատվիրակությունը նախագահ Իլիեսկուի գլխավորությամբ մեկնեց Հարավային Կորեա։

Եղանակը Հայաստանում

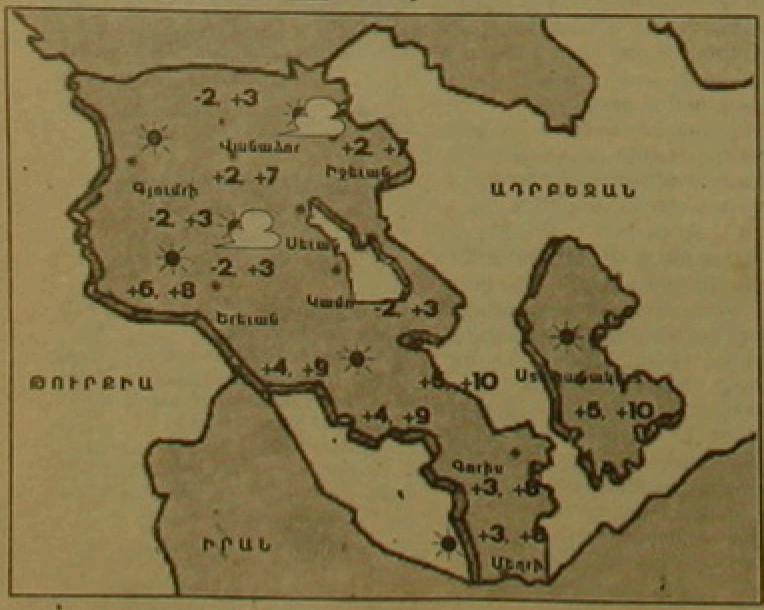

A & R
TRAVEL Co LTD
ՏՈՒՐԻՍՏԱԿԱՆ ՖԻՐՄԱՆ
կազմակերպում է
5-օրյա ուղեւորություններ

ԵՐԵՎԱՆ-ԴՈՒԲԱՅ-ԵՐԵՎԱՆ

- Յուրաքանչյուր 11-րդ թռիչքը՝ անվճար։
- 1 տոննայից ավելի քաշ պատվիրողը ապասարկվում է ուղեբեռի համար սահմանված գնի 6,5 %, 5 տոննա եւ ավելի քաշ պատվիրելու դեպքում՝ 10% զեղչով։
- Ինքնաթիռը, մինչեւ վերադարձը, մնալու է Էմիրություններում։
- 10 հոգանոց խումբ հավաքողը ուղեւորությանը մասնակցում է անվճար։

Լրացուցիչ տեղեկությունների համար զանգահարել 58.92.83
Մեր հասցեն՝ Գեւորգ Քոչարի 21։

A STYLE

NAAM
Ավիաչվերթներ ԵՐԵՎԱՆ-ՕՄՍԿ-ԽԱԲԱՐՈՎՍԿ
շոփ-տուր ՉԻՆԱՍՏԱՆ (ՀԱՐԲԻՆ, ՇԵՆՅԱՆ)
ԳՈՒՄԱՐԻ ՓՈԽԱՆՑՈՒՄ ԵՎ ՏԵՂԱՓՈԽՈՒՄ
ԲԵՌՆԱՓՈԽԱԴՐՈՒՄ ԵՎ ՈՒՂԵԿՑՈՒՄ
Մեր հասցեն՝ «Սեւան» հյուրանոց, 120 սենյակ։
Հեռախոսներ՝ 56-49-78, 58-26-53, 56-26-53, 56-18-26։
Մեր գովազդը տեսեք նաեւ «ԵՐԿԻՐ», «ՀՀ» «PA» թերթերում

A STYLE

ՀՀ կառավարության «Պարբերական» հրատ. տպարան, Երեւան 23 Արշակունյաց 2 Գրանցման թիվ 65. Դասիչ 69149. Տպաքանակ 15 000. Պատվեր 1712 Ստորագրված է տպագրության 9. 03. 1994 Գինը՝ 1 դրամ

digitised by A.R.A.R.@